

¹¹⁴ Vtrum autem debeat aliquid monasterio satisfaciat, debitoque liberetur, si in religione profiteatur. Affirmant aliqui per tex. l. 2. ff. de capitis diminutione, ibi; ceterum siue amissione civitatis, siue libertatis contingat capitis diminutio, cessabit hoc editum, neque possunt ibi penus conveniri; iuncta doctrina Baldi ibi, statim in princip. ubi hæc ait. Nota argumentum de ingresso monasterium, qui erat debitor monasterij, nam videtur quod ingressu confunditur actio. Atque ita docent Marcus Mantua sing. 30. §. aliquis est debitor. numero 1. & 2. Baëza de inope debitor. c. 1. numero 67. Limitant, si ingrediens non sit solvendo. Ceterum existimo hoc esse verum, quando ratione huius religiosi bona aliqua comparavit monasterium siue ante, siue post professionem, hereditate, donatione, vel industria, aut opera acquisita, ei debito solvendo sufficientia, quia, vt dicemus, huiusmodi bona non cedunt monasterio, doac monachus creditoribus satisfaciat. Quare sicut illis satisfaciendum esset aliis creditoribus, ita quoque solum censetur monasterio illa capienti. Si autem nulla bona obvenire monasterio, vel non sufficientia, non video cur monachus ille non teneatur satisfacere monasterio eo modo, quem numero 12. explicuimus, cum oblatio personæ per professionem facta nil prorsus conferat ad satisfaciendum pecuniario debito, cum nec ea tanquam quid spirituale, sit pretio æstimabile, gratisque fiat ob Dei amorem. Non poterit tamen religiosus hic conveniri pro eo debito tanquam civilitate mortuus, sicut nec capite dimittitur; & hoc est quod deciditur ea l. 2.

¹¹⁵ Vltima conclusio. Religiosus non adhibens eam diligentiam in rebus sibi permissis conferendis, quam homines communiter adhibere solent, sed culpa sua lata res illa deterioratur, aut perditur, peccat in votum paupertatis. Ratio est, quia hoc est proprium domini, posse rem illam consumere, ac deteriorem pro libito suo facere. Præterea, quia religiosus solum facti usum habet in rebus sibi concessis, id est, ius utendi in suam utilitatem. Ergo inutiliter rem consumens peccat in paupertatis votum. Sic Leonardus lib. 2. de iust. c. 41. dub. 9. n. 79. vers. 10. ubi bene addit, non videri hoc ita seuerè interpretandum in religioso, vt hic teneatur ex culpa leui, quando rem in suam utilitatem recipit, nempe non adhibens diligentiam, quam homines diligentes solent adhibere, sicut tenetur commodatarius in suam utilitatem rem commodato recipiens, iuxta cap. unic. de commodatio. & l. in rebus. vers. hoc itaque. ff. commodati. Quando autem interfuit ea culpa lata, an teneatur restituere, dicendum est, sicut diximus n. præcedenti de religioso alienante absque debita licentia, quia eadem est ratio.

C A P V T X X.

An vitium proprietatis in religioso, quo aliquid absque superioris licentia usurpat, aut alienat, sit semper culpa lethalis, & duplex culpa sacrilegij, & furti, ac quibus penis subiaceat?

S Y M M A R I U M.

An vitium proprietatis in quacunque leui quantitate sit mortale? referatur quædam sententia. num. 1.
Explicatur sententia auctoribus. num. 2.
Quando sit parua quantitas, & in comestibilibus excusans à mortali. num. 3.
An eadem quantitas ad mortale sufficiens, satis quoque sit, vt peccatum proprietatis censatur reservatum? n. 4.
An sufficiens quantitas, que per se non sufficit ad mortale furtum, sed sufficit ratione circumstantiarum personæ, aut damni facti, & quid è contra, quando ex se sufficeret ad mortale, at non sufficit ratione dimittarum personæ? n. 5.
Quid quando notabilis quantitas sufficiens ad furtum mortale usurpatur ad solum usum temporarium? n. 6.

An semper peccatum proprietatis in religioso habeat malitiam duplicem, nempe furti, & sacrilegij? num. 7.
An possit esse peccatum proprietatis in religioso absque furti? n. 8.
An possit duplici titulo concurrere vitiaque circumstantia, necessario explicanda in confessione? n. 9.
An possit esse solum peccatum furti in religioso? num. 10.
An religiosus inueniens cum proprio, sit in heretico quodam peccunia illa sepelendus, & sepulchrum in loco sacro, sit exhibendum? n. 11.
An sit à monasterio expellendus? n. 12.
An careat voce activa, & passiva? n. 13.
An sit excommunicatus? n. 14.

TRiplex difficultas petitur. Prima est, quæ quantitas requiritur, vt ea sine licentia superioris usurpata ad peccatum lethale degenetur. Secunda est, an ad duas peccatorum species, furti scilicet, & sacrilegij, simile peccatum pertineat. Tertia denique, quibusnam penis subiiciatur delinquens. Et quidem de prima valde rigidè loquuti sunt nonnulli, existimantque minimè posse crimen hoc ex materia paruitate esse veniale, quod sit contra votum maxime concludens ad status religiosi cõseruationem. Hi sunt Geslon 2. p. in responsi. ad quædam quæstiones sibi propositas. q. penult. alphabete 14. littera S. explicans esse mortale, licet solum, aut acum absque expressa, aut tacta superioris licentia religiosus accipiat. D. Anton. 3. p. tit. 16. c. 1. §. 11. notab. 2. Pallarellus super privilegia Minorum. vers. 43. tit. de proprietate abdicanda. vers. verum quando. Vivaldus candelabro sacramentorum. 3. p. c. 14. n. 68.

Ceterum verissima sententia est, posse hoc crimen, quod ex suo genere grauissimum mortale est aduersus paupertatis votum, reddi veniale ex materia paruitate, quippe siue illud consideremus, quatenus furtum est, et quod res aliena usurpetur absque domini licentia, siue quatenus sacrilegium est contra votum paupertatis, datur materij paruitas, culpa lethali liberans; ea enim & in furto, & in voti fractione datur. Atque ideo hæc partem sustinent Maioris 4. d. 38. q. 9. concl. 5. Nauarr. lib. 3. conf. in 1. editione. tit. de regularibus. conf. 75. num. 18. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. n. 18. Corduba summa. q. 109. Médoza in suis quodlibetis. q. 8. concl. ult. Vivaldus candelab. sacramentorum. 3. p. c. 14. n. 84. Ludouicus Lopez 1. p. instr. conf. c. 1. §. 6. c. 1. §. 5. Grassi 1. p. dec. lib. 3. c. 5. n. 49. Manuel 99. reg. tom. 3. q. 29. nr. 10. concl. 5. Azor tom. 1. instr. moral. lib. 12. c. 12. q. 6. Rebells tractatus de iustitia. p. 1. lib. 3. q. 15. sect. 3. num. 22.

Sed rursus difficultas est, quæ dicatur parua quantitas excusans à mortali. Quia in re cõmuni, & verissima sententia est, eam quæritatem necessariam esse, & sufficere, quæ necessaria est, & sufficit in hominibus secularibus ad constituendam materiam peccati mortalis furti. Quia hoc proprietatis peccatum se habet instar furti. Sicut enim in furto res usurpatur inuito domino, ita in peccato proprietatis res usurpatur inuito superiore, cui per votum paupertatis omnes suas actiones quoad recipiendum, retinendum, aut distribuendum aliquid pecunia æstimabile religiosus subiecit. Atque ita docet Nauarr. Corduba, Grassi, Rebells, Manuel, Azor n. præcedenti allegati, & id videtur supponere Metinab. 1. summa. c. 10. fin. aut enim referuante superiore peccati proprietatis, usurpantis duos argenteos, non censeri referuatam minoris quantitatibus; & sic eum supponat posse referuare, videtur supponere esse mortale. Et Patet N. Generalis Claudius Aquauina iussit, re eum peritissimis consultata, ita obseruandum in Societate Iessv. Dicitur autem Nauarr. n. 19. & Corduba sufficere vnum argenteum, vt sit culpa lethalis, quia idem censent in furto; at Ludouicus Lopez censet esse paruum quantitatem, vnum argenteum, & Médoza addit censet esse paruum, duplicem argenteum; & Rebells n. præcedenti allegatus censet quantitatem hanc pensandam esse iuxta quantitatem ad furtum mortale filiorum, quia nõ sunt Prælati credendi

credendi magis inuiti quoad rem clàm acceptam à religiosis, sed quoad solum modum, quàm parentes carnales circa filios suos, cum non minus, sed magis subditos diligere debeant. Et ita non debeat censeri inuiti quoad rem acceptam eiusdem quantitatis, in qua patet carnalis honeste conditionis inuitus non censetur. Item, quia religiosus ius habent, vt ex eis bonis alantur à monasterio, sicut filij ex parentum bonis. Factetur tamen esse mortale, si tres, aut quatuor argenteos fuerunt. At neutrum credo. Non prius, quia filij non sunt voto paupertatis adstricti, nec eorum statum dedecet aliqua possidere, & sunt necessarij bonorum parentis heredes, & ideo iure optimo presumitur parentes non esse adeo inuitos quoad rem acceptam; & ideo melius alij DD. ab materia tradidit, quantitatem petitam ad mortale in materia furti, sufficere ad violandum paupertatis votum. In comestibilibus autem id placet, vt explicabo cap. sequenti numero 21. Non etiam placet posterius, quia, vt suo loco latius dicemus, iam hodie communior sententia est, exigi in Hispania furtum quadruplicis argentei ad mortale. Atque idem dicendum est ad mortalem religiosi proprietatem.

Absque fundamento autem addit Corduba ibidem, quàmuis quantitas vnius argentei satis sit ad proprietatem mortalem contra votum constituendam, non tamen satis esse, vt censatur peccatum superioris referuatum, quando transgressio voti paupertatis referuatur. Quia ad eam referuacionem, sicuti in ceteris casibus referentia contingit, id solum exigitur, vt peccatum mortale sit, sicut quando referuatur incestus, furtum, &c. Atque ita dixit Clemens VIII. in motu proprio de casibus referuacione pro regularibus, casu 4. numerans inter peccata quæ à superioribus religiosorum referuari possunt, violationem voti paupertatis quæ sit mortalis.

Sunt tamen circa quantitatem hanc duo maxime obseruanda. Præsum est, dum dicimus eam quantitatem exigi, & sufficere ad mortalem proprietatem contra votum, quæ fat est ad furtum mortale in secularibus, intelligi de materia sufficienti ex se ad furtum, seclusis personæ aduersus quam committitur circumstantiis. Verbi gratia, furari cum à factore, est quandoque lethale, occasione damni cessantis operatur factoris, & ab homine paupere multo minorem quantitatem, quàm à diuiti, & respectu Principis exigitur maior quantitas; at id acus furtum, aut rei parua à paupere, quod committitur à religioso esset in genere furti peccatum mortale, non esset mortale in genere proprietatis contra votum admittit, & sic referuato proprietatis peccato, non censetur hoc referuatum. Et è contra in genere furti, si exempli causâ, esset veniale à Rege furari octo argenteos, at in genere peccati proprietatis esset mortale. Quippe furti malitia confluit ex damno illato proximo, ac proinde quandoque maior, quandoque minor quantitas constituit illud mortale; at peccatum proprietatis solum voti transgressionem respicit, quia inuito superiori aliquid sibi religiosus appropriat; & ideo, nec augetur, nec minuitur quantitas hæc petita ad mortale ex magno, aut paruo dano illato, cum in vitroque euentu æque actus domini exercere, appropriando sibi aliquid absque superioris voluntate. Quamobrem difficultas est exigi, & sufficere eam quantitatem, quæ communiter seclusis suis personæ in Hispania esse quæritatem ad mortale, quàm diximus in Hispania esse quatuor argenteorum. Pro qua etiam doctrina fieri, quod communiter DD. neoterici tradunt tractantes de furto, qui dicunt excommunicationem latam in furantes, eos solos ligare qui furtum ex se lethale admiserit, ac excusant id quod ratione solius personæ est tale, vt acus à factore.

Posterius est, non semper quantitatem in se notabilem summæ Th. Sanchez pars 1. l. 11.

lem absque licentia acceptam satis esse ad mortale proprietatis peccatum. Quia res magni valoris potest ad solum breuissimi temporis usum modici valoris usurpari, reddenda statim; & ideo erit sola culpa venialis in votum.

Secunda difficultas est, an peccatum proprietatis in religioso habeat duplicem malitiam, alteram furti, & alteram sacrilegij? Breuiter responderetur, cõmuniter vtraque malitia cum proprietatem velint; nam si religiosus usurperet aliquid de bonis monasterij, & tribuat alteri absque expressa, aut tacita licentia, manifestè est furtum, quia contra domini voluntatem, qui est monasterium, res usurpatur; & proprietatis, quia absque superioris licentia, vt bene tradunt Corduba sum. q. 109. Natat. lib. 3. de restit. c. 1. p. 3. in noua edit. dub. 3. n. 132. Sayro in clau. regia. lib. 9. c. 16. n. 21. Atque idem euenit, est religiosus rem sic usurpata non alienet, sed sibi retineat, quippe id inuito domino, & absque superioris licentia efficit; & vtraque eadem malitia reperitur, si secularis concedat religioso eam rem quoad proprietatem, vel quoad usum, quod eo ipso ea proprietatis, & vsus acquiratur monasterio, & ideo inuito domino, & absque licentia ea usurperet religiosus.

Dixi autem regulariter ita contingere, quia potest esse solum proprietatis peccatum in religioso, vt si secularis det illi aliquid ea lege, ne monasterio acquiratur, est proprietatis, eo quod absque superioris licentia illam accipiat, non autem furtum, quia ex voluntate domini accipit, nec refert monasterium esse inuitum, eo quod nihil illi quæsitum sit. Similiter contingit reperiri solum proprietatis malitiam, quando religioso datur aliquid à vero domino, cuius acquirendi est incapax monasterium, vt si religioso Minorum dentur annui redditus, erit proprietatis, sed non furtum, quod ex voluntate domini accepit, nec monasterio aliquid acquisitum sit, vt pote quod incapax acquirendi est, vt eius contradicção efficit eam acceptionem esse furtum.

Similiter poterit contingere duplici titulo concurrere vtramque circumstantiam, ac necessario explicandam in confessione, vt si quis ex rebus conuentus, vel secularis etiam eius licentia interueniente, dummodo non apponat conditionem, ne acquiratur monasterio, & monasterium sit capax acquirendi, aliquid absque superioris licentia accipiat, & absque eadem id distribuatur, erit duplex malitia furti, duplex etiam malitia proprietatis. Prior in acceptione, vt explicuimus num. 8. posterior autem in distributione, cum iterum hæc absque superioris licentia, & inuito domino fiat. Sicut qui voto religionis adstrictus ducit uxorem, & consummat, peccat bis, scilicet, semel ducendo, & semel postea prima vice consummando. Si autem conditio adit, ne acquiratur res monasterio, concurret duplex proprietatis peccatum, alterum in acceptione absque licentia, & alterum in distributione, nisi dominus dederit, vt distribuatur. At in neutro casu erit furtum, si secularis illius in vitroque voluntas concurrat, in eo autem, in quo non concurrerit, erit furtum: si vero monasterium sit incapax illius acquisitionis, erit in vitroque peccatum proprietatis, non autem furti in acceptione, quia ex voluntate domini; nec in distributione respectu monasterij, vt pote quod dominus non erat, nec respectu domini, qui est secularis, si ex eius voluntate fiat, secus si contra eius voluntatem, quia ipsi res illa reddenda erat, eo quod etiam monasterium, & ipse religiosus incapaces acquirendi erant.

Tandem potest etiam contingere, vt sit peccatum solum furti in religioso, vt quando aliquid furatur, non sibi retinendum, aut habita superioris licentia ad furandum, vt explicuimus supra. Et similiter si rem alienam non sibi usurper, sed perdat, vt fegeres alienas comburendo, erit furtum, non tamen proprietatis, cum nil sibi usurperet.

11 Ultima difficultas est, quibus pœnis subiaceat religiosus proprietas. Triplex est pœna. Prima, religiosus proprium habens tempore mortis inuentus, nec illud abiecerat, ac pœna plectitur, vt non in loco sacro sepeliri valeat. *cap. monachi, de statu monachorum.* sed in herquillino, cum pecunia per eum possessa, sepeliendus est. *c. cum ad monasterium, eodem tit. quimodò in loco sacro sepulchrum fuerat, est extrahendus, si absque magno scandalo id fieri potest cap. super quodam, eodem tit. Quamuis autem attento licet rigore d. c. cum ad monasterium, & exemplo D. Gregorij, quod ille textus affert, sit tota pecunia cum eo sepelienda, vt optime aduertunt Cardinalis eo. *cap. cum ad monasterium. §. prohibemus. num. 1. notab. 2. & Grassus 2. parte decif. lib. 3. cap. 19. num. 5. at æquitas solam pecuniam partem sepeliendam suadet, ne pecunia perdat, vt aduertunt iidem; & sic solam hanc partem sepeliri debere tradunt Ioannes Andreas eo. *cap. cum ad monasterium. numero 4. & ibi Hostiensis numero 7. Ancharanus num. 10. notab. 5. Abbas num. 15. Gregorius Lopez l. 14. gloss. 3. tit. 7. parte 1.* Hanc autem quantitatem dicitur Ioannes Andreas, Hostiensis, Ancharanus, Gregor. Lopez, debere esse triginta nummos, quod totidem Christus Seruator noster, ac Ioseph fundamenti sint. Sed nullum huius quantitatis solidum fundamentum inuenio, & ideo illum non esse necessariam existimo, sed satis esse aliquam illius pecuniam partem cum eo sepeliri in signum perditionis, & aliorum terrorem. Quod sic absolute Abbas eodem numero 15. docuit, nec determinate alicuius quantitatis meminit. Et hæc pœna non incurritur à dantibus sine licentia superioris, sed à possidentibus proprium, quia de his clarè loquitur textus, & dicemus in finali num. 14. sine.**

12 Secunda pœna est, vt monachus habens proprium à monasterio expellatur. Sic habetur eodem *cap. cum ad monasterium.* At optime aduertit ibi Abbas numero 13. eam expulsiõnem correctam esse per *cap. fin. de regular. quod expulsiõnem interdicit, iubetque cum religioſum alias expellendam deputandum in monasterij ergastulo, quò pœnitentiam agat.*

13 Tertia pœna est, vt si religiosus proprium habens deprehensus fuerit, aut conuictus priuatus sit biennio voce actiua, & passiuâ, atque iuxta sui ordinis constitutiones puniendus. Habetur in Trident. *sessione 25. cap. 2. de regularib. in fin. quia pœna aperte sententiam iudicis postulat, vt ea verba, tenere deprehensus, aut conuictus fuerit, denotant.* Nec hæc pœna incurritur à dantibus aliquid absque superioris licentia, quamuis hi peccent in paupertatis votum, sed à retinentibus, vt bene docet Palacios 4. *distin. 38. disputatione 1. ad fin. in solutione ad 9. quia Tridentinum de solis habentibus proprie loquitur.*

14 Alia pœna à quibusdam additur, nempe, vt ille religiosus sit excommunicatus. Sic Spino *speculo testament. gloss. 12. principali. numero 15. ac pro se refert Felinum cap. cum M. numero 26. de constitut. & Ludouicum Gomez tractat. breuium. numero 18.* Sed neuter id dicit. Eiusdem sententia est Turrecem. *cap. non dicitur. art. 3. numero 6. vers. 12. questione 1.* Diciturque, quod bona sua aliis non communicans indignus sit aliorum communione. Sed hæc pœna prorsus displicet, quod excommunicatio, & alia pœnae infligende non sine ultra casus in iure expressos. Talis autem excommunicatio in iure non extat.

CAPVT XXI.

Qualiter peccet religiosus paulatim modica aliqua accipiens, aut expendens absque superioris licentia.

Quot questiones distindenda sint. n. 1.
An sit furum mortale, ac ad restitutionem sub mortali obligans, quando quis paulatim ab eodem furatur minima, quando sui animus multiplicandi furta? numero 2.
An peccet mortaliter retinendo, seu non restituendo, quando in singulis furis non habeat animum amplius furandi, ac accessere iam ea furta ad notabilem quantitatem? num. 3.
Quid quando vltimum furum minimum committit completens notabilem quantitatem, nec habeat animum in singulis furis furandi amplius, an peccet mortaliter in eo vltimo rei minima furto? Refertur quadam sententia. numero 4.
Refertur sententia auctoris. n. 6.
Quid si post illud minimum furum completens notabilem quantitatem, foretur aliud minimum? n. 7.
An teneatur hic sub mortali totam quantitatem restituere, an potius culpam mortalem emittit restituendo id minimum, quo notabilis quantitas completitur? Refertur quadam sententia. n. 8.
Explicatur sententia auctoris. n. 9.
Quid si furta sint ualde interpolata, an exigatur maior quantitas, & continuentur? n. 10.
Post num. 10. inuenies alia summaria.

SOLVTIO huius questionis necessariò peti-
 tremitti questionem difficillimam de furis minimorum, & ideo quatuor questiones disputandæ sunt. Prima est, quando quispiam ab eodem furatur paulatim minima, an peccet mortaliter, & teneatur restituere? Secunda, quando idem furatur hæc minima à diuersis. Tertia, quando plures furantur ab eodem inter singuli paruum quantitatem, ubi etiam quando comprehendantur sub excommunicatione in furantes lata. Vltima, quid de religiosis sic minima recipientibus, vel expendentibus, vel usurpantibus, ex monasterij bonis, vel aliunde absque superioris licentia.

QVÆSTIO prima. An peccet mortaliter ratione iniuste acceptionis, qui per rerum minimorum furum ab eodem domino repetitum accedit ad notabilem quantitatem, & teneatur sub mortali restituere? Verbi gratiâ, esto quinque argentei sint summa constituens mortale furti peccatum, quis furatus est quatuor sine intentione amplius furandi, postea verò furatus est vnum, quo furto accessit ad quantitatem requisitam ad mortale, dubitatur, an hoc vltimum furum sit mortale, obligetque sub mortali restituere. Qua in re nemo dubitat singulas acceptiones fuisse mortales, quando in illis adfuit animus multiplicandi furta vsque ad notabilem quantitatem, quippe illa praua intentio mortalis est.

Secundò etiam est certum, hunc etiam non habuerit animum in singulis furis furandi amplius, teneatur sub mortali restituere, quando peruenit ad notabilem quantitatem, atque ita peccare mortaliter retinendo totam illam quantitatem, vel habendo animum non restituendi, cum opportunitas fuerit; & ita docent vniuersi auctores citandi. Quare minus bene Emmanuel *5a summa. verb. furum. numero 8. ait quosdam probabiliter existimare non teneatur sub mortali restituere, qui ab eodem minima furatur, etsi peruenit ad magnam quantitatem; quippe neminem inueni id censentem præter Nauarrum libro 3. *conf. tit. 1. editione. tit. de regularibus. conf. 75. numero 27. in 2. tit. de statu monachorum. confil. 3. numero 27. in ratione 2. ubi expressè ait nullum teneri sub mortali restituere**

re aliquid illorum, quæ solùm venialiter peccando furatus fuit. Cùm tamen ibi sentiat omnia rerum minimorum furta esse venialia, quamuis multiplicata confluantur notabilem quantitatem; sed in *summa. cap. 17. Hispan. numero 140. Latin. numero 139. expressè dicit, retentionem esse peccatum lethale.* Nec id primum probabile est, sed alium prorsus à veritate; nam vellet retinere furtum notabilis quantitatis, est manifestum lethale peccatum, & nihil prorsus refert, siue vnica vice, siue pluribus summa illa furto capiatur, cùm in vtroque euentu notabilis quantitas viurpetur, damnûmque notabile proximo inferatur.

4 Tertio certum est, eam vltimam acceptionem non esse mortalem, quando furans non habeat animum amplius furandi, nec aduertit ad furta præcedentia, quæ commiserat, sed illorum immemor casu hoc vltimum admisit, quia tunc videtur se habere ad præterita sua minimorum furta, sicut quando multi furantur minima ex aliena vinea, singuli ignari aliorum furtorum: in quo casu est certum, vt dicemus, nullum peccare lethaliter. At cùm meminerit se notabilem quantitatem viurpasse, tenebitur sub mortali restituere: quod cesset ignorantia mortali culpa liberans.

5 Punctus autem difficultatis eò pertinet, quando memor præteritorum furorum rei minime, furatur rem quoque paruum, qua nouit completi notabilem quantitatem, an peccet lethaliter, dum id vltimum rei parue furtum perpetrat, quamuis nunquam in furis illis minimis habuerit animum amplius furandi? Qua in re duplex est sententia. Prior fultinet non esse mortale. Dicitur primò, quia obiectum vltimi furti non est tota summa ad mortale petita: illa enim vltima acceptio sola est totum obiectum hic & nunc, reliquæ verò iam præterierunt. Cùm ergo illa summa non sufficiat per se ad mortale, vltimum furtum non erit mortale. Secundò, quia ex peccatis venialibus quantumcumque multiplicatis non confurgit mortale. Cùm ergo ea omnia furta leuia sint, & venialia, non confurgit ex illorum multiplicatione culpa lethalis. Tandem, quia in penalibus, & odiosis non fit coacturaio summarum, vt multa modica efficiant vnum sufficientes ad penam, vt docent Iason *l. si ilem cum eodem. numero 3. & 4. ff. de iurisdic. omn. iudic. & ibi Decius numero 1. & 16. Claudius numero 1. & 2. Farinacius conf. 78. numero 3. volum. 1. At constituere culpam lethalem, est satis pœnale, & odiosum; & ideo hanc sententiam tuncur Nauarrus *summa. cap. 17. Latin. numero 139. Hispan. numero 140. & libro 3. consiliorum. in 1. editione. tit. de regularibus. confil. 75. numero 27. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. numero 27. Vega libro 14. in Concilian Tridentinum. cap. 11. fin. Grassus 1. parte decif. libro 3. cap. 5. num. 51. & lib. 2. cap. 93. numero 18. Carbon de restitutione. quest. 2. fin. Leonardus lib. 2. de iustit. c. 2. dub. 8. à sum. 45.**

Posterior sententia (cui tanquam longè probabiliori sustinet peccare mortaliter in illa vltima acceptione quantumuis rei minima, qua aduertitur ad notabilem furti quantitatem peruenire. Ducor primò, quia ea vltima acceptione polita, ponitur notabile proximi damnum, & ea ablata cessat. At quicumque sciens ex actu suo leui subsequi notabile proximi damnum, peccat mortaliter eum actum faciendo: ergo eo vltimo furto peccat lethaliter. Secundò, quia retinere, & actu viurpare, idem peccatum est: ergo si retinere est mortale, vt fatetur contrarij, erit eadem culpa viurpare. Et confirmatur, quod ideo retinere sit mortale, quia ea parua summa cum præcedentibus coniuncta efficit rei notabilis retentionem; sed similiter coniuncta cum præcedentibus efficit rei notabilis

viurpationem: ergo similiter ea viurpato erit mortalis. Tertio, quia parua quantitas in materia furti in vnam coalescunt, vt probauimus libro 1. *huius tractatus. cap. 4. numero 10.* Tandem non obstat in contrarium adducta numero præcedenti. Non primum, quia etsi obiectum vltimæ acceptionis sit sola illa parua summa, est tamen materia sufficientis ad mortale, non per se solitariè sumpta, sed in quantum suppositis præcedentibus minimorum furis, infert notabile damnum proximo. Nec obstat etiam secundum, quia non dicimus ex pluribus venialibus constari peccatum mortale, sed id vltimum furtum esse mortale, quia suppositis præcedentibus infert notabile damnum. Nec etiam obstat vltimum, quia ea doctrina est tantum vera quoad pœnam ordinariam in foro externo imponendam furto, quod leuius hoc modo furando reddatur, & ideo minori pœna dignum sit; propter quæ hanc sententiam sustinent Maioris 4. *dist. 14. questione 25. columna 2. vers. ex isto sequitur. Ioann. de Metina Cade restitutione. questione 10. §. occurrit hic casus. vers. ad 2. casum. Sotus libro 5. de iust. questione 3. artic. 3. ad 3. vers. sed alud. Mercado libro 3. de contractibus. cap. 4. fol. 119. Coquart. libro 1. de armarum. cap. 5. numero 12. Corduba *summa. questione 70. puncto 2. Barthol. à Medina 1.2. questione 88. artic. 4. ad fin. in solutione ad 3. & ibi Vazquez *dispuncta. 246. cap. 2. numero 5. & ibi Zumel. artic. 4. dub. penult. vers. sed obicit aliquis. Aragon 2. 2. questione 66. artic. 6. columna 19. vers. ceterum. fol. 441. Salon eodem artic. 6. controu. 3. concl. 7. mca. Manuel tomo 1. summa. 2. editione. cap. 150. numero 8. concl. 8. Valentia 2. 2. disputatione 5. questione 10. puncto 5. ad finem. Sayro in clari regia. libro 9. cap. 25. numero 22. Petrus Ledesma 2. vno summa. tractatu 8. cap. 21. in 2. disputatione circa quantitatem ad furtum mortale requisitam. Ludouicus Lopez 2. part. instrum. conscientia. cap. 9. columna 2. questione 2. Nauarr. libro 3. de restitutione. cap. 1. part. 1. noua editione. dub. 5. à numero 52. vsque ad 56. Rebellus tractatus de iustitia. part. 1. libro 3. questione 1. & sectione 4. numero 30. qui bene hoc limitat numero 33. nisi dum vltimum furtum admittit, haberet animum saltem virtuale restituendi priora minima furta. Quod ego intelligo, si habere animum statim restituendi, vt teneatur, quia tunc nullum est notabile damnum.***

Quid autem si post minimum id furtum completens 7 notabilem quantitatem, aliud minimum furtum admittat? Rebellus eadem *sect. 4. numero 38. refert aliquos tacito nomine dicentes esse solum veniale; at melius ipse ait esse mortale, quod notabile damnum præcedens velit maius efficere.*

Sed adhuc dubium est, an paulatim furans modica, ita vt accesserit ad notabilem quantitatem, ac proinde mortaliter peccarit, teneatur sub mortali totam summam restituere, an potius euitet mortale retentionis peccatum, restituendo illud modicum completens notabilem quantitatem ad furtum mortale peritam. Quidam existimant teneri hunc sub mortali integram summam restituere. Ducuntur, quia sub mortali teneatur quilibet notabile proximi damnum rescirare. At id tota summa, non autem vnica parte est illatum. Secundò, quia simul furans totam illam quantitatem, teneatur sub mortali totam restituere. Nihil autem refert siue simul, siue paulatim eius furtum admittatur. Tandem, quia alias fatendum esset teneri hunc sub mortali restituere leuem quantitatem, qualis est illa modica pars. Et ideo hanc sententiam tuncur Ioann. à Metina C. *de restitutione. questione 10. §. occurrit hic casus. vers. ad secundam casum. Corduba summa. questione 70. puncto 2. paulo post principium. & vers. atque non solo.*

Ceterum probabilis existimo euitari peccatum lethale illius retentionis; restituendo quæcumque il-

lius furti partem, qua restituta cessat notabilis quantitas ad furtum mortale peius. Ducor, quia tantum tenetur quilibet sub mortali notabile proximi damnum auferre, quod restituta modica quantitate auferatur. Et confirmatur, quia ea vltima modica quantitate non accepta, non elicit mortale furtum ratione parui damni retentio, cum maneat idemmet modicum damnum insufficienti ad mortalem culpam. Tandem, quia non obstant in contrarium adducta. Non primum, quia distinguenda est minor, tota summa coniuncta damnificat notabiliter, si copulatiue intelligatur, neganda est; tunc enim verum esset id dicere de qualibet parte: si autem intelligatur coniunctim, seu copulatiue, est concedenda; est enim sensus, totam illam summam simul coniunctam inferre notabile damnum. Sicut hac proposito, omnes Apostoli sunt duodecim, copulatiue est falsa, sensus enim esset, singulos Apostolos esse duodecim; & copulatiue est vera, sensus enim est, omnes simul esse duodecim. Quare non sequitur totam summam esse sub mortali reddendam, sed sufficere eam reddere partem, qua reddita cessat quantitas summa inferens notabile damnum. Nec obstat etiam secundum, quia eodem modo dicendum est cuitari mortalem retentionis culpam, si pars illius summae retenta non sit notabilis, & sufficiens ad mortale. Nec obstat tertium, quia quamuis leuis quantitas per se, & vt leuis est, non fit sub mortali restituenda, at tamen vt coniuncta cum reliquis modicis acceptis notabilem quantitatem constituit, & consequenter notabile damnum inferat, ac proinde sub mortali est reddenda. Et ideo hanc partem sustinet Alcozer lib. de ludo. cap. 16. sine Nauarra libro 3. de restitu. cap. 1. parte 1. in noua editione. dub. 8. & numero 67. vsque ad 71. Rebellus de iust. parte 1. lib. 3. questione 15. sect. 4. num. 39. Sayro in claus regia lib. 9. cap. 19. numero 25. & fauet Aragon 2. 2. questione 66. art. 6. columna 19. vsq. ceterum. folio 441. vbi ait hunc teneri sub mortali saltem partem vitimo loco acceptam restituere.

10 Tamen id monerim, quando furta minima sunt valde notabiliter interpolata, exigi maiorem quantitatem, vt tam acceptio, quam retentio sint lethalia, etiam si aduertantur furta minima praterita. Sic docent Nauarra sim. l. i. cap. 1. numero 139. Grassus 1. parti. de off. lib. 2. cap. 9. numero 19. Rebellus eadem sect. 4. num. 37. & explicat exigi duplo maiorem, quam simul accepta sufficeret. Atque exemplum huius adhibet Nauarra, vt si quis ab eodem fureret aliquot diebus vnus mensis res minimas, & post transacto alio, aut duobus mensibus totidem, & post aliquot alios totidem, ita quod in fine trium, vel quatuor annorum constaretur summa etiam duplo maior, quam sit illa, que simul accepta induceret peccatum mortale, & obligationem sub mortali restituendi, nec acceptio, nec retentio illa essent mortalia, si accipiendo parua, non aduerit animus perueniendi ad eam notabilem quantitatem. Idem docet Leonardus lib. 2. de iustitia. cap. 12. dub. 8. numero 46. vbi ait, si elicit mortale auferre decem simul, vel habendo eum annum, licet modicum sit furtum, exigi quindecim, aut etiam viginti, vt sint mortalia acceptio, & retentio, quando ea modica furta longis interuallis perpetrarentur. Quia homines minus exgre ferant sibi auferri longo interuallo, & casu quadam minima, quam eandem quantitatem simul, vel data opera, vel breui interuallo. Faut etiam Manuel 1. tomo sum. 2. edit. cap. 150. concl. 8. numero 8. vbi dicens minutatim furantem peccare mortaliter, & teneri sub mortali restituere, dum peruenit ad notabilem quantitatem, addit, quando frequenter ita furatur. Immo tanta potest esse interpolatio, vt non videatur coniungi vnium furtum cum alio, nec vnium damnum cum

alio, sed quodlibet illorum sit per se considerandum ad discernendum notabilem quantitatem ad furtum mortale, & restitutionem requisitam, ac si nullum aliud precessisset, vt si spatium vnus anni inter quodlibet interuenisset, & ita viri docti a me consulti censuerunt. Quamuis Rebellus eadem questione 15. sect. 4. numero 37. vsq. dictum est, aliter continuari, etsi quatuor annis fiant. Ducor, quod tanta interpolatio non videatur mortaliter loquendo coniungere quantitates illas; quis enim diceret puerum accipientem hoc anno ex vineis paruum quantitatem, & anno sequenti aliam modicam, & sic toto vite curriculo, peccasse mortaliter furtis minimis adeo interpolatis admissis? Quod & praxis confessoriorum testatur: fatentem enim furtum minimum nullus confessorius prudens interroget, an furta minima annis elapsis commiserit.

S Y M M A R I V M.

- An furans a multis modica, habens animum sic multa furandi, peccet mortaliter? Referuntur quedam sententia. numero 11.
- Explicatur sententia auctoribus. n. 12.
- An peccet hic mortaliter in quouis furto minimo? numero 13.
- Quid quando casu sic multa a diuersis furatur, non habens animum paulatim sic furandi? Referuntur quedam sententia. numero 14.
- Sententia auctoribus. n. 15.
- Quid quando ea furta sunt in diuersis negotij genere, aut interpolata? n. 16.
- An exigatur maior quantitas ad furtum mortale commissum, respectu diuersorum dominorum? n. 17.
- An si immemor priorum acceptationum furatus est, teneatur confessus notabilis quantitatis accepta restituere sub mortali? n. 18.
- Post numerum 18. inuenies alia summaria.

QVÆSTIO secunda. An quando idemmet furatur a diuersis, a singulis minima, atque ad peccatum mortale insufficientia, at omnia simul furta constituunt sufficientem peccati mortalis materiam, peccet mortaliter? Hæc questio potest in duplici sensu dici. Prior est, quando sic furans habuit animum furandi notabilem quantitatem, a singulis tamen minima. Posterior est, quando eo animo carens hæc furatus est. Et quidem in priori sensu aliqui censent eum esse culpæ mortalis immunem, & accipiendo, & retinendo. Dicuntur, quod nulli illorum inferatur notabile damnum, ac proinde nulla iniustitia sit lethalis. Sic tenet Angelus in moralibus. cap. 5. idem tenet cum quadam limitatione Ioannes a Metina C. de restitutione. q. 10. §. occurrit hic casus. vsq. ad 3. casum, nempe quando accipiens esset pauper, nec in fraudem legis, gratia vacandi otio sic furaretur, sed quia alias non habet, vnde familiam sustentet. Et hanc sententiam dicit Nauarra libro 3. de restitutione. cap. 1. parte 1. in noua editione. dubio 6. numero 59. fin. §. 57. non adeo improbabilem aliquibus videri, & iple eam probabilem videtur sentire, cum contrariam solum vtiorem appellet; & Leonardus lib. 2. de iust. cap. 12. dub. 7. numero 37. ait posse hanc sententiam sustineri, si illius hominis conditio sit talis, vt alij tescantur ei succurrere.

Etenim dicendum est, peccare hunc mortaliter etiam accipiendo, quam retinendo, siue diues, siue pauper sit, dummodo extrema necessitate non laboret, in qua sola id licet. Ducor primo, quod septimum non furandi præceptum vetat non solum notabile proximi damnum, sed etiam vsurpationem rei alienæ, & sic decimum Decalogi præceptum, quod est septimi

septimi expositio, sic se habet; Non concupiscet rem proximi sui. Et quamuis finis huius præcepti sit vitatio notabilis damni proximi, hoc specialiter euenit cessat, quia tamen non cessat in communi, extra vis huius præcepti. Ergo accipiens quantitatem notabilem a pluribus, etsi nulli priuato notabiliter noceat, peccat mortaliter in hoc septimum præceptum. Secundo, quia etsi nulli priuato notabiliter noceat, nocet tamen notabiliter toti communitati. Quippe grauis anxia artes, & honesta exercitia contemnendi daretur vniuersis, si citra culpam lethalem, ac restituendi onus, integrum eis esset desistere, furando a singulis minima. Et confirmatur, quia ratione huius damni communitatis esset absque dubio lethalis culpa, si ex numerorum aceruo a ciuibus alicubi deposito furaretur, quispiam notabilem quantitatem, ita vt singulorum esset modica, quamuis singulis minimè notabiliter noceret. Et ex his patet solutio ad contrarium argumentum. Et ideo hanc partem tenent Maioribus 4. d. 1. q. 1. col. 1. vsq. ad aliud vbi ponit. Sotus lib. 5. de iust. quest. 3. art. 3. ad 3. et. at vero. Mercado lib. 3. de contrahilibus. cap. 4. fol. 129. Corduba summa. quest. 70. puncto 3. in 4. opinione. Ludouicus Lopez 1. parti. instrulorij confessor. quest. 3. Aragon 2. 2. q. 66. art. 6. col. ante penult. & seq. & ibi Salon controuersi. 3. col. 2. ante vers. sed queret. Toledo lib. 5. summa. cap. 16. n. penult. Sayro in claus regia lib. 9. cap. 15. num. 27. Valentia, Petrus Ledesma, Vazquez allegandi num. 73. Manuel 1. tom. summa. in 2. edit. cap. 150. num. vltimo. Nauarra lib. 3. de restitu. c. 1. p. 1. in noua edit. dub. 6. a num. 57. vsque ad 62. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 12. dub. 7. num. 36. & contra Metinam explicant Corduba, Ludouicus Lopez, Aragon, Sayro, Manuel, Nauarra, hoc esse verum, siue furans hic diues sit, siue pauper.

13 Hinc deducitur, hunc peccare mortaliter illa intentione, & quouis externo furto minimo ex eius vi procedenti, quod singula externa furta procedant ex intentione mortifera, sintque eius executio. Sic Leonardus eodem dubio 7. num. 16. qui bene addit num. 40. in singulis furtis non committi nouum peccatum mortale, sed continuari iam ceptum. Quippe omnes hæc acceptiones, & detentiones acceptorum censentur vna continua executio illius prauæ voluntatis; sed committitur nouum peccatum veniale in singulis, & continuatur executio intentionis mortalis, ita vt quæcumque acceptio tanquam rei modice fit intrinsecè venialis, at denominatione extrinsecè fit mortalis.

14 In posteriori sensu loquendo, nempe quando casu, & carens animo perueniendi ad notabilem quantitatem, furatus est quis minima a diuersis, an peccet mortaliter? Nauarra allegatus numero 4. loquens consequenter ad sententiam suam, quam ibi reuelimus, dicit hunc in nulla acceptioe rei modice peccatum mortali, si quidem id faretur in eodem furto commissio respectu eiusdem persone; & quamuis tunc faretur (vt ibi vidimus) hunc peccare mortaliter retinendo, & sic teneri sub mortali restituere: at quid sentiret in presenti casu, non constat. Et enim diuersa ratio, quod ibi inferatur notabile damnum illi domino, hic verò nulli priuato domino inferatur. At Grassus, quem ibi pro eadem Nauarra sententia retulimus part. 1. de off. lib. 2. cap. 93. n. 9. dicit expressè esse veniale, sed teneri sub mortali restituere; & Toledo lib. 5. summa. cap. 16. num. penult. dicit nullam illam acceptationem esse mortale, sed veniale. De obligatione verò restituendi non meminit.

15 At dicendum est, hunc peccare mortaliter ea acceptioe, qua peruenit ad notabilem quantitatem memor priorum acceptationum, ac illa ad hanc quantitatem peruenit, & teneri sub mortali restituere, sicut idem numero 6. diximus de accipiente paulatim notabilem quantitatem ab eadem persona. Quippe etsi in hoc euenitu non militet eadem ratio, respectu damni persone priuatae alicuius illati; at procedunt æque alie ra-

tiones tradite num. 12. nempe, quod hic transgrediatur septimum Decalogi præceptum, prohibens non solum notabile proximi damnum, sed etiam vsurpari, ac retineri notabilem quantitatem alienam. At cum eam vsurpar, nec restituit, dum retinet: ergo peccat lethaliter, & vsurpando, & retinendo. Item, quia ille actus vitiosus inducit inaequalitatem notabilem, inferreque notabile damnum respectu communitatis, suppositis acceptioibus præcedentibus. Et ideo hanc partem sustinent Vazquez 1. 2. quest. 88. art. 4. dist. 146. cap. 2. num. 6. collat. 4. Valentia 2. 2. dist. 5. quest. 10. puncto 5. ad fin. Petrus de Ledesma 2. tom. summa. tractatu 3. cap. 2. in 2. difficultate circa quantitatem ad furtum mortale penam. Rebellus de iust. part. 1. lib. 5. quest. 15. sect. 5. num. 43.

Limitat autem Rebellus ea sect. 5. num. 44. quando ea furta committuntur non per magna interualla, & in eodem genere negotij, animo illi detestandi, vt furatur modica vendentes minutatim vinum, aut alia; leues si in diuerso rerum genere, siue diuersis negotijs, nec animo detestandi, diuersisque dolis, & per magna temporum interualla: tunc enim non esset mortale. At non approbo limitationem, quatenus petit animum detestandi, aut in eodem negotio, aut in diuersis, quia non video quid hoc referat; approbo autem, quando essent magna interualla, iuxta ea que dixit num. 10. vsq. immo tanta potest, quia existimo tunc non continuari.

Exigitur autem maior quantitas ad mortale, quando quis multa a diuersis furatur, & eo maior, quo plures sunt domini, quia, vt bene ait Rebellus ea sect. 1. n. 43. quo in plures damnum diuiditur, eo minus, ceteris paribus, sunt iniuri. Vnde verissime (inquir) est, non esse mortale, nec sub mortali ad restitutionem obligari simplicem furem, qui minore quantitate, quam vnus aures a tota communitate ciuitatis Eboracensis, vel Conimbricensis, vel alterius non minus populose furatur.

Quod si immemor acceptationum prateritarum esset, non peccaret mortaliter accipiendo, at postea carum memor teneretur sub mortali restituere, vt atque hoc mortale si partem modicam restituere, qua restituta delineret esse notabilis quantitas, quam retinet; sicut idem diximus de accipiente ab eodem n. 3. & 7.

S Y M M A R I V M.

- An quando plures furantur ab eodem notabilem quantitatem, at singulis modicum peccet mortaliter, quando concurrunt vt vna causa? & alter ignorat damnum ab altero illatum? n. 20.
- Quid si non vt vna causa, & alter ignorat damnum ab altero illatum? n. 20.
- Quid si non vt vna causa, at aliqui, aut quilibet vnus damnum ab altero illatum? Referuntur quedam sententia. n. 21.
- Explicatur sententia auctoribus. n. 22.
- An si ex ingredientibus vineam aliqui notabile damnum esserant, qui postea furatur modicum, peccet mortaliter accipiendo, vel postea non restituendo? n. 23.
- An peccet mortaliter non restituendo eam partem modicam, quando ceteri non resarciant damnum? n. 24.
- An excusetur a mortali, si ceteri resarciant partes, quibus restitutus esset notabile damnum? n. 25.
- An excommunicatio lata contra deuotissimos vineam, vel hortum, comprehendat eos, qui minima furati sunt? Referuntur duplex sententia. n. 26. & 27.
- Explicatur sententia auctoribus. n. 28.
- An possit Ecclesia excommunicationem ferre, qua velit comprehendere hos minima furantes? n. 29.
- Post num. 29. inuenies summaria, que desiderantur.

QVÆSTIO tertia. An quando plures furantur ab eodemmet notabilem quantitatem, at singulis modicam, omnes peccet lethaliter, & accipiendo, & non restituendo, & an comprehendantur sub excommunicatione?

tionem in furantes lata: Circa priorem partem constat omnes peccare mortaliter, & teneri sub mortali restituere in solidum, si ad id furum concurrant vt vna causa, & confortes, quod vnusquisque sit causa totius damni.

20 Constat etiam neminem peccare mortaliter, quando non vt confortes, nec vt vna causa intulere damnum, siue simul, siue leorsum ingressi sunt vineam, ad furandum illa minima, & alter furti alterius fuit ignarus, aut damni notabilis per omnes simul illati. Quia quandoque conscius non fuit, nequit liberè, & mortaliter contrariari damnum, quod ipse inulit, cum procedentibus; & ita fatentur omnes auctores allegandi.

21 Tota ergo difficultas est, quando singuli non vt confortes, nec vt vna causa furati sunt ea minima, at quilibet conscius erat, aut aliquis illorum furti aliorum, & his minimorum furtis inferri damnum notabile proximo. Quidam censent omnes illos, qui consensu fuerunt, peccasse mortaliter, & teneri sub mortali restituere. Quod quilibet eorum cooperetur ad notabile proximi damnum, sitque eius partialis causa; nam licet quod quilibet furatus sit in se minimum, et coniunctum cum partibus, quas fecit alios furari, efficit notabilem quantitatem, infertque notabile damnum, non minus, quam si vnus solus ea modica ab eodè furaretur, & ratione scientiæ huius summi damni continuatur cum aliis. Secundo, quia cum omnes hi simul ad hoc damnum inferendum concurrant, nec sit maior ratio, quare vnus potius quam alius sit illius reus, aut omnes, aut nullus damnari debent. Tertio, quia aliis posset dominus expoliari omnibus vineæ fructibus, nullo manente restitutioni obnoxio suo mortali. Hanc partem sustinent Maioris 4. d. 15. quest. 2. col. 5. vers. ad primum dico. & quest. 2. in 2. arg. contra 1. conclusionem. Medina 6. de restitutione. quest. 10. §. occurrit hic casus. vers. ad 1. casum. Nauarr. sum. thes. cap. 17. num. 1. §. 1. vers. lo quarto. Couar. lib. 1. variat. cap. 3. num. 12. Martinus Ledelma 2. p. 4. quest. 18. art. 8. quatuor columnis ante finem. Corduba summa. quest. 70. puncto 1. Ludouicus Lopez 2. p. instr. tutorij. conf. cap. 93. q. 1. dicto 2. & 3. Sayro de censuris lib. 1. cap. 9. num. 9. Manuel 1. como summa. in 2. adic. c. 150. num. 7. concl. 7. Salon 2. 2. quest. 66. art. 6. controu. 3. col. 2. vers. sed quæres. Suarez 5. como in 3. p. disput. 20. sect. 2. num. 3. Petrus Ledelma 2. como summa. tractatu 8. c. 2. in 3. difficult. circa quantitatem ad furum mortale peccatum. Rebellus de iust. p. lib. 3. quest. 15. sect. 5. num. 41. limitans, nisi tempore omnino diuulo, vt post tres, vel quatuor menses. Angles floribus. 2. p. vbi de restitutione, quando quis teneatur ad restitutionem. ar. 1. post difficult. 7. dub. 4. Vazquez 1. 2. quest. 88. art. 4. disput. 146. cap. 2. num. 5. & 6. Nauarra lib. 2. de restitutione. cap. 1. in noua edit. num. 44. vers. ad secundum respondeo. Vt autem hic excusetur à mortali, perunt aliqui ex his DD. vt ignorantia damni ab aliis illari fuerit inuincibilis, quia hic furans minima ignorauit, nec scire debuit aliorum furta; non enim erat verisimile alios similia furta perpetrasset. Sic Ioann. à Medina, Corduba, Ludouicus Lopez, Manuel, Sayro n. 10.

22 Sed contraria sententia mihi plus placet, quæ dicit neminem horum peccare mortaliter, nec teneri sub mortali restituere. Ducor, quod quilibet inferri paruum damnum, & ita ex hoc capite non peccat mortaliter, & nemini est causa, vel occasio furandi alia modica furta. Ergo ex eo quod alii fuerunt, non aggravatur eius peccatum; non enim quilibet cooperatur simpliciter magno damno, sed in parua quantitate. Et præter ipsius intentionem est, vt illa cum aliis iungatur, & efficiat magnam quantitatem, nec verè consentit in totum damnum, quin potius ei displicet magnum inferri damnum. Confirmatur, quia aliis ferè omnes furantes racemum vuarum ex vineis, aut pomum ex hortis, essent dampnandi, tanquam culpe lethalis rei, cum ferè omnes verisimiliter sciunt alios etiam furari,

& modica omnium furta constituere notabilem quantitatem; cum tamen nullus prudens confessarius fatentem sibi poni furum ex hortis, damnent tanquam culpæ mortalis reum, nec interroget an norit alios similiter furatos fuisse. Confirmatur deinde, quia aliquoquid sciens alium abstulisse nouem, si auferat vnum, peccaret infinitè grantiùs quam prior, cum ille solum venialiter deliquerit, hic autem mortaliter; supponimus enim decem esse quantitatem sufficientem ad peccatum mortale; hoc autem videtur absurdum; ergo. Probatur tandem, quia argumenta contraria non probant oppositam sententiam. Nam ad primum dic, quælibet cooperari, & esse causam notabilis damni ad hunc sensum, quod est causa furti minimi, quod coniunctum cum aliis perpetratis à diuersis constituit notabilem quantitatem, & damnum; non tamen ad hunc sensum, quod furtum hoc verè influat, & causa sit notabilis huius damni, cum præter intentionem suam, & per accidens eueniat furtum aliorum, nec solum furtum completum notabile damnum, nec eo restituro cessat. Ad secundum concedo, nullum peccare lethalius. Ad tertium dic, non esse in concipiendis, vineam alterius esse omnino destructam, & nullum peccasse mortaliter, nec teneri sub mortali restituere, supposito id damnum notabile nullo furto particulari completi, nec ex cuiuslibet restitutione refarciri. Ita tenent quasi certum aliqui DD. quos tacito nomine refert Nauarra lib. 3. de restit. cap. 1. p. 1. in noua editione. dub. 4. num. 49. & quamuis ipse videatur ibi contrariam sententiam tenere, dicit enim priorem sententiam esse veriorē: at statim se explicat, dicens esse peccatum mortale in casu, quem explicabimus, & amplectemur num. 23. nempe quando vitimò furans nouit suo furto compleri notabilem quantitatem ad furtum mortale peccatum. Vnde extra illum casum, qui rarissimus, immo & mortaliter impossibilis est, censet non peccare mortaliter, & melius dubio 7. num. 64. & 65. vbi ait solum esse mortale sic furari, & non restituere, quando postremo hoc furto completur notabilis quantitas. Et clarè videtur huius sententia Leonardus lib. 2. de iust. cap. 12. dub. 9. num. 52. Sotus 4. d. 22. quest. 1. ar. 2. column. 10. vers. arguitur autem ait enim reddi iustas excommunicationes in his minima furantes latas, etsi exceptio non fuerit mortalis ratione magni damni consurgentis, eo quod restituito non fiat, & clarus lib. 4. de iust. quest. 7. ar. 3. column. 6. vers. dubium autem. vbi ait expressè, nullum accipientem peccasse mortaliter, quando singuli modica acceperunt, ex quibus furtis tota vinea deuastata est, nec factam fuisse vltius actionem ob damnum postea emergens lethalem; & solum ait sub mortali teneri restituere, quando postea id iubentur sub pœna excommunicationis, quam iustam esse ait ad id damnum reparandum: quod idem censent Sotus, Barthol. à Medina 1. 2. quest. 88. art. 4. ad 3. & Salon 2. 2. quest. 2. art. 7. controu. 1. §. de participante.

Quamuis autem daremur priorem sententiam esse veram, adhuc dicendum esset, si ex illis sic ingredientibus aliqui notabile damnum inferat, qui postea, aut cum illis simul, non tanquam vna causa furatur rem paruum, non peccare mortaliter accipiēdo, nec non restituendo. Quia nec partialiter est causa illius notabilis damni, vt potè quod tempore sui furti illatum erat, nec sua parte restituta refarcietur. Item, quia cum signari sint qui fuerint causa illius damni notabilis, non debet hic censeri causa partialis, aut confors illius, sicut in priori casu, in quo aut nemini, aut singulis id damnum tribui debet. Et ita tenent Vazquez 1. 2. quest. 88. art. 4. disput. 146. cap. 2. num. 5. & 6. Nauarra lib. 3. de restitutione. cap. 1. p. 1. in noua editione. dub. 4. n. 49.

Sed an in casu, quo hic excusetur à mortali accipione, quod norit iam damnum notabile ab aliis illatum, peccet mortaliter non restituendo illam modicam partem, aliis non refarcientibus notabile id damnum?

num? Affirmat Nauarra eodem dubio 4. numero 50. & 51. diciturque, quod non sit eadem ratio accipientis, & retentionis, quia in priori accipiente non fuerit omnes hi pares, sed priores sunt, qui id damnum notabile intulere: at in retinendo sunt omnes pares, tam enim damnificat non restituendo vltimus ablator, quam priores, & ita in retinendo nullus est ordo; idque amplius affirmat, quia quando omnes priores ablatores ignari fuerit furti notabilis cõplendi aliorum furtis, non peccarunt mortaliter furando modica; at teneantur sub mortali restituere, quando norunt completam esse ab omnibus notabilem quantitatem, quia etsi quando illi receperunt, non damnificauerunt notabiliter, at modo non restituendo æquè damnificant. Ergo idem est in nostro casu. Verum hoc displicet, & ita sentio, nec peccare mortaliter non restituendo; & ita videtur sentire Vazquez allegatus num. precedenti, cum absolute dicat hunc non esse reum culpe mortalis. Ducor autem, quia cum constat à quibus sit damnum notabile illatum, & qui sub mortali teneantur id refarcire, nec id damnum cesset restituta modica huius parte, non est cur hic censendus sit par in retentione cum aliis, nec eum sub mortali obligandus sit restituere: nec est similis ratio, quando non constat à quibus id notabile damnum illatum sit, quia tunc vel omnes, vel nullus, cogendi sunt sub mortali partem suam modicam restituere, quia omnium eadem est ratio.

25 Præterea, quamuis daremur priorem sententiam esse veram, & omnes teneri sub mortali restituere, hoc intelligendum est, dum ceteri non restituerunt partes suas, quibus restitutus cessat notabile damnum; si enim ceteri restituant, hoc partem suam modicam retinente, non peccat mortaliter, quia iam cessat notabile damnum, nec illud harum partium retentione infertur. Et ita docet Nauarra lib. 3. de restitutione. e. 1. part. 1. in noua editione. dubio 4. fin. num. 52. quod est conforme doctrinæ quamplexum fin. n. 7.

26 Tandem superest disputare de excommunicationibus, quæ feruntur in deuastantes vineas, vel hortos, an comprehendantur hos, qui minima furati sunt, non vt vna causa. Et quidem tenendo hos omnes peccare mortaliter furando illa minima, & non restituendo, quando consensu fuerit notabilis damni ex illis sublequuti, vel solum non restituendo, vbi de illo ceteriore facti sunt, planè videtur hos omnes illa excommunicatione ligari, si non restituant, quia in excommunicatione solius culpe future habetur ratio, & pro illa sola potest ferri excommunicatio. Sed hi peccant lethalius retinendo in posterum illa minima furta; ergo comprehenduntur illa censura non restituentes. Atque ita docent Martinus Ledelma p. 4. quest. 18. art. 8. quatuor columnis ante finem. Corduba sum. quest. 70. puncto 1. fin. Suarez 5. como in 3. part. disput. 20. sect. 2. num. 3. & 5. Ludouicus Lopez 1. como instr. conf. cap. 93. quest. 1. dicto 3. Salon 2. 2. quest. 66. art. 6. controuers. 3. col. 3. Manuel 1. como summa. 2. edit. cap. 150. concl. 7. num. 7. Sayro de censuris. lib. 1. cap. 9. num. 10. Henriquez lib. 13. de excom. cap. 17. num. 4. Petrus de Ledelma 2. como summa. tract. 8. cap. 21. in 4. diff. circa quantitatem ad furtum mortale peccatum.

27 At retenta nostra sententia, qua diximus num. 22. nullum horum peccare mortaliter, nec accipiēdo, nec etiam non restituendo, maior est difficultas. Quidam dicunt hos ligari excommunicatione, eamque esse iustam ratione damni notabilis inde consurgentis. Sic Sotus 4. d. 22. quest. 1. art. 2. col. 10. vers. arguitur. & lib. 4. de iustitia. quest. 7. art. 3. column. 6. vers. dubium autem. Barthol. à Medina 1. 2. quest. 88. art. 4. ad fin. in solutione ad 3. Salon 2. 2. quest. 62. art. 7. controuers. 1. §. de participante. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 12. dub. 9. num. 54. Limitant Sotus priori illo loco allegato, & Sayro citatus num. preced. nisi tam modicum esset furtum alicuius ex illis, vt pro nihilo reputaretur. Vnde aperte sentiunt hunc ratione

solius præcepti Prelati sub excommunicatione restitutionem præcipientis, teneri sub peccato mortali restituere: id quod expressè affirmat Leonardus eodem num. 54. Sicut iustus interesse publicis inquisitionibus, vel confluere ad templum gratià edicti inquisitorum debet audiendi, peccat mortaliter non restituendo ratione præcepti sub censura illa impositi, quod seculo eo præcepto ad id non teneretur. Ad iustitiam autem huius præcepti satis est graue proximi damnum illa restitutione refarcendum.

Primò tamen dico, hos qui nec accipiēdo, nec retinendo peccarunt mortaliter, iuxta nostram sententiam, eo quod quilibet modicum furatus est, etiam si sciat suo furto minimo completi quantitatem ad mortale sufficientem, nequaquam ligari hac excommunicatione sic generaliter lata. Ducor, quia excommunicatio contra furantes, eos solos comprehendit, qui tenentur sub mortali restituere, vt cum receptissima omnium sententia tradit Nauarr. cetera verba. in noua edit. concl. 6. corol. 19. n. 54. & summa Latina, & Hispanica. c. 27. n. 9. & summa. Lat. c. 17. n. 4. & c. finali. n. 12. & 14. g. 6. Sed nullus horum tenetur sub mortali restituere; ergo nullus eorum incurrit excommunicationem. Atque ideo hanc partem tenet Nauarr. lib. 3. de restit. e. 1. p. 1. in noua edit. dub. 7. n. 64. & 65.

Secundò dico, posse Ecclesiam decernere talem excommunicationem, qua velit comprehendere hos minima furantes, etsi nec accipiēdo, nec retinendo mortaliter deliquerint: & tunc ratione præcepti peccabunt mortaliter non restituendo. Quod constat ex ratione tradita n. 23. & DD. ibi allegatis, & tenent etiam Nauarra n. precedenti allegatus, & Suarez 5. como in 3. part. disput. 20. sect. 2. n. 6. qui bene limitat hoc esse verum, etsi præceptum Prelati ecclesiastici non innitatur obligationi iustitiæ commutatiuæ, cuius est obligare ad restitutionem. Quia cum hæc non stringat tunc sub mortali ad restituendum, nec superior ecclesiasticus potest intra huius virtutis latitudinem adiungere eam obligationem, eo quod materia non sit illius capax; sed oportet vt peculiarem obedientiam obligationem addat. Ad hanc verò iustè impediendam ait desiderari, vt interueniat alia spiritualis ratio, quam per se respiciat spiritualis potestas, eaque addo grauis, vt satis fit ad grauem obligationem inducendam, vt si iudicet expedire ad communem Reipublicæ tranquillitatem, & vitanda peccata multa, vel spirituale damnum eius aduersus quem furta hæc perpetrata sunt.

SUMMARIUM.

An religiosus minima recipiens, vel expendens, vel usurpans absque licentia ex bonis monasterij, vel aliunde, etiam si sit ad emenda comestibilia, peccet mortaliter? n. 30. Quid si furta illa minima sint ex comestibilibus, atque ita ex bonis monasterij? n. 31. Quid si religiosus habere animam sic accipiendi paulatim hæc comestibilia? n. 32. Quid si simul magnam horum quantitatem acciperet, vel haberet animam sic accipiēdo? n. 33. Quid si in religione illa sint determinata, quæ singulis religiosi ad vitium danda sunt? n. 34. Quid si hæc minima comestibilia acciperent ab externis? numero 35.

QUESTIO vltima. An religiosus minima recipiens, 30 vel expendens, vel usurpans ex monasterij bonis, vel aliunde, absque superioris licentia, peccet mortaliter contra paupertatem, quando peruenit ad notabilem quantitatem, sicut diximus huciusque de furantibus modica? Et quidem primò, si modica illa accepta, vel sic expensa sint pecunie, idem censo dicendum, & peccatum religiosum mortaliter contra paupertatis votum, siue

siue accipiat ex monasterio, siue ab externis dantibus, quando peruenit ad quantitatem sufficientem ad constituendum peccatum morale, quamuis nunquam habuerit animum plus quam illud minimum, quod tunc accipere, usurpandi. Quod nullam differentiam rationem inueniam in hac acceptione, ac in furto, cum & hoc casu accipiatur res inuito superiore, & teneatur religiosus restituere, si furto accepit; at si non furto, sed voluntate domini dantis, teneatur eam tradere monasterio. Et sic eodem modo loquitur Nauar. lib. 3. conf. in 1. edit. tit. de regularibus. conf. 75. num. 27. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. num. 27. quo de furto, dicens esse probabile, religiosum hic peccare mortaliter, & probabilis, non esse mortale, quod idem censet ipse in furto, vt ex ipso reuoluitur n. 5. Atque hoc intelligo verum, est ad emendam comestibilia accepit: quamuis enim in comestibilibus non continetur, vt dicemus n. sequenti, at secus est in pecuniis.

Secundo, si modica sic ex monasterio accepta sint comestibilia, & ad proprium religiosi usum accepta, existimo furta illa minima non continuari, & sic non esse mortale, quando peruenitur ad eam quantitatem notabilem. Ducor, quod furta hanc minima esculentorum commissa à famulis, & ancillis ad proprios vsus, etiam si sensim perueniant ad hanc notabilem quantitatem, non sunt peccatum mortale, quod domini non ita inuiti sint in horum acceptione, & facile concederent, si peterentur, nec tam rigidè velint hanc prohibere, vt docent Caietanum summ. verb. furum. notab. 1. Nauar. summ. cap. 17. Latin. num. 138. Hispan. num. 139. Sayro in clau. regia. lib. 9. c. 15. n. 27. fin. Bañez 2. 2. q. 66. art. 6. dub. penult. fin. Nauarra lib. 3. de restitu. c. 1. parte 3. in noua edit. dub. 6. n. 200. Leonardus lib. 2. de iust. c. 12. dub. 8. num. 48. Quæ rationes similiter in religiosis militat; immo multo fortius, quia non instat famulorum, aut seruatorum, sed tanquam filij ex monasterij bonis aluntur. Item, quia in hoc casu admitto sententiam, quam tuetur Rebellus de iust. p. 1. lib. 3. q. 15. scilicet. n. 22. vbi ait furta religiosorum ex bonis monasterij computanda instat furtorum, quæ à filiis committuntur. Atque ita in propriis terminis docet Graffus 1. p. de iust. lib. 3. c. 5. n. 1. & sententiæ viri docti à me consulti. Dixi autem, quando ad proprium usum; nam secus esset, si ad vendendum, vel dandum alijs, sicut Leonardus proximè allegatus limitat in similibus furis famulorum, quia in hoc nulla est voluntas superiorum, nec res illæ cedunt ad vsus religiosorum ad quos destinatae sunt.

Immo idem credo, licet religiosus hic haberet animum accipiendi paulatim hanc minima ad proprium usum, quia in eo modo sic paulatim hanc accipiendi non est ita inuitus superior, quamuis Graffus allegatus n. precedenti contrarium sentiat.

Quod si simul magnam horum esculentorum quantitatem in proprijs vsus acciperet, aut haberet animum sic accipiendi, peccaret mortaliter contra votum paupertatis. At credo exigi multo maiorem horum comestibilibus quantitatem, vt sit mortale, quam in alijs rebus, ob rationes dictas duplici numero precedenti. Quod si querat, quanta debeat esse hæc quantitas, non potest in omnibus rebus, & in omni euentu præscribi; quia attendenda sunt qualitate, & circumstantiis alijs, res hæc variatur, vt si sint res que solent accurate custodiri ad peculiare necessitates, nec communiter cum omnibus expenduntur, vt sunt faccatorum condita, que vulgò conseruas appellant, minor quantitas sufficit ad mortale, quam in alijs esculentis ad communem usum destinatis. Insuper in his communibus esculentis maior quantitas exigitur, quando illorum est abundantia, eo quod ex conuentus fundo percipiuntur, quam si esset penuria, eo quod emerentur. Quare hæc quantitas prudentis arbitrio taxanda erit.

Dicta autem triplici numero precedenti limitarem, nisi religio præ paupertate, aut alia ratione quid determinatum solum daret religiosi; tunc enim perinde est inuitus superior: quoad hæc comestibilia, sicut quoad reliqua. Quare quando accipiunt paulatim perueniret ad notabilem quantitatem in alijs furis sufficientem ad mortale, peccaret mortaliter, quia est omnino, & iuste inuitus superior, sicut in alijs furis.

Tandem, quando religiosi acciperent absque superioris tacita, vel expressa licentia hæc minima comestibilia ab externis ea furantes, credo ea continari, vt in aliarum rerum furis, ita vt sit mortale non solius furis, quado peruenitur ad notabilem rerum quantitatem, sed etiam contra paupertatis votum. Quia superior est omnino inuitus, & consensu contradicit acceptioni, immo contradicere tenebatur; at si contradicere superiore acciperent, esset mortale, quando ad eam quantitatem perueniretur. Si verò acciperent ex licentia dominorum, tunc existimo dicendum idem quod hæcenus diximus de accipiente ex monasterio hæc comestibilia. Atque credo maiorem quantitatem exigere simul accepta sit mortale, quam quando accipitur ex monasterij bonis, quia hoc credit in visitatione monasterij: minus enim hic ex bonis illius infumet; nec in hoc casu consensu differentiam, quam numero precedenti constituit. Quippe cessat ratio differentie ibi tradita.

CAPVT XXII.

Qualiter religiosi habere peculium aliquod, seu redditus, ex licentia superioris liceat.

SVMMARIVM.

Peculium appellatur hic res aliqua immobilis, vt annuus redditus; & an hoc possit concedi, ita vt à superiore nequeat reuocari, vel quando conceditur à Papa, possit inferior reuocare, vel possit idem Prælatum reuocare, qui se non reuocaturum pollicetur est n. 1.

An possit peculium hoc concedi religioso ad quoscumque vsus, siue necessarios, siue superfluos, vel si ad solos vsus necessarios nulla est iusta causa, quamuis à superiore reuocari possit n. 2.

Quando conceditur à superiore reuocabiliter ex legitima causa, & ad vsus tantum honestos, & pios; & de hoc proponitur duplex questio disputanda n. 3.

An hoc peculium possit licite concedi religioso, stando iuri communis antiquiori? Referuntur quedam sententia. numero 4.

Explicatur sententia auctoris n. 5. Soluuntur argumenta n. 6. Post n. 6. inuenies summarias, quæ desiderantur.

PRÆMITTENDVM est, non esse questionem de vsu pecunie, aut rei aliquid mobilis ex legitima causa per superiorem concessio monachi: nullus enim dubitat hoc posse concedi, vt experientia ipsa testatur. Sed nomine peculij, de quo præterit est questio, intelligitur res aliqua immobilis, vt annuus redditus ex fundo aliquo, aut pecunia in censum tradita percepti. Huius autem peculij triplex est genus. Primum est ita concessum religioso, vt nequeat à superiore reuocari. Et de eiusmodi peculio nulla est controuersia, sed omnes fatentur, nec à Pontifice concedi posse religioso manenti tali, vt latè diximus supra, vbi disputauimus concessum à Papa possit ab inferiore reuocari, vel quando Prælatum promissit se non reuocaturum, possit licite reuocare, vel quando non promissit.

Secundum peculij genus est, quod Prælatum potest reuocare, & impedire; at conceditur religioso ad quoscumque vsus siue necessarios, siue superfluos, vel si solum

solum ad vsus honestos concedatur, nulla est iusta concessio causa; & de hoc etiam nulla est controuersia: farentur enim omnes nequaquam posse concedi religioso. Ratio prioris partis est, quia nullus Prælatum potest concedere religioso superfluum alicuius rei vsum, sed solum honestum, & pium, vt diximus supra. Posterioris autem partis ea est ratio, quia cum hoc sit quoddam quasi proprietas generis, paupertatisque religiosam aliquantulum dedecet, illamque aliquantulum labefactet, indiget iusta aliqua causa ad sui honestatem.

Vltimum peculij genus est, quod conceditur à superiore ex legitima causa, & ad solos vsus honestos, & pios religiosi, estque ad superioris nutum reuocabile, & de hoc est tota controuersia. De illoque duplex est disputanda questio. Prior, an id liceat attento iure communi antiquo; Posterior, an id liceat attento nouo Concilio Tridentini iure?

Questio prior. An attento iure communi antiquiori integrum sit religionum Prælati, concedere religiosi peculium, id est, redditus annuos ad nutum superiorum reuocabiles, ad solos vsus honestos, & pios, idque ex causa legitima? Duplex est sententia. Prior negat. Ducitur ex cap. Ioannes de regularibus. ibi; Mandamus vt liceat, quem monachum pecuniarum quippiam habere. & ex cap. monachi de statu monachorum. ibi; monachi nec peculium permittantur habere. & cap. cum ad monasterium, eodem tit. ibi; Prohibemus ne quis monachorum proprium aliquo modo possideat. Quod si aliquis dicat textus hos intelligi abque superioris licentia, manifestè falsitatis conuincitur ex A. cap. monachi. vers. qui verò, vbi dicitur, peculium habentem, nisi ab Abbate fuerit ei pro inuicta administratione permillum, ab altaris communionem remouendum esse. Ergo aperte loquitur textus etiam cum licentia superioris non licere religioso non habenti administrationem, concedi peculium. Secundò, quia quicumque rei vsus contra superioris voluntatem religioso permillum aduersatur paupertatis voto; sed Pontifex est supremus religiosorum Prælatum: ergo quantumuis inferior Prælatum eum vsum religiosi concedat, aduersabitur paupertatis voto, tanquam concessus contra supremi Prælati preceptum in dictis textibus impositum. Tertiò, quia religiosi interdicitur paupertatis voto habere proprium: at huiusmodi est peculium; est enim peculiare vsui religiosi illius, & sic non commune, licet proprium. Quartò, quia religiosus huiusmodi peculium ex superioris licentia obtinens, præcipuarum paupertatis utilitatem iacturam faciet, quippe diuitijs fides, augebiturque auiditas illarum, & à spiritualibus exercitijs facilissimo negotio auocabitur, intentus earum administrationi, maximeque illas superflue expendendi ansam habebit, & non seruabitur æqualitas inter religiosos, alijs habitibus redditus, alijs autem pauperie oppressis. Et ideo hæc sententia sustentent Theodoretus, quem refert, & sequitur, Carthusianus episcopus de reformatione claustralium toto art. 3. 14. & 15. Geslon 1. p. tract. contra proprietarios reg. D. Augustini in 2. part. alphabeto 23. littera G. & H. Pyrrhus tractatus de dispensatione Ecclesiæ. concl. 2. corollar. 2. Ioannes Mabanus in compendio Theologiae practicae. part. 5. cap. 20. concl. 3. & 4. Felinus cap. cum M. numero 26. vers. eadem reuoluitur, de constitutionibus. Tapia athen. in regressu. verb. imo referant pro fe Calderini. Cade sacrosancti. Ecclesiæ. & ambo referant pro fe Calderini toto conf. de regularibus. qui loquitur de solis mendicantibus, quibus redditus aliquos habere suis constitutionibus interdicitur. Quod non est ad rem. Huius etiam sententia videtur esse Quolla collata cum textu de monachi. verb. administratione.

Posterior sententia (cui tanquam multo probabiliori adhaereo) affirmat huiusmodi peculium iure communi antiquo permillum esse ex licentia superioris.

Ducor primo, quod in paupertatis votum minime delinquit, nec proprietarius sit rem aliquam ex licentia superioris; & ad eius nutum reuocabilem possidens, paratissime eo reuocante dimittere, quia talis non vitur rebus tanquam suis, sed vt alienis, cum alieno superioris arbitrio ducatur. Secundò, quia cap. monachi, de statu monachorum. vers. qui verò, permittitur monachis pro administratione inuicta peculium habere: ergo licitum est peculium ex causa legitima. Tertiò, quia cap. fin. qui clerici, vel vouentes, approbatur religionis professio habens adiunctam conditionem manendi in propria domo, cum omni sua substantia quoad vsum illius, cum tamen esset irrita, si haberet conditionem voto paupertatis contrariam, vt explicuimus libro 5. Et ideo hæc sustinet Innocentius cap. fin. numero 2. qui clerici, vel vouentes. Ioannes Andreas reg. non est obligatorum. à numero 6. de reg. iur. in 6. Abb. cap. quod quislibet. cum numero 10. de fideiussoribus. & cap. cum ad monasterium. numero 8. de statu monachorum. & cap. nisi essent. numero vltimo. de præbendis. Angelus verb. Abbas. numero 17. & ibi Syluest. questio 3. numero 6. dicto 7. Decius cap. edoceri. numero 5. de rescript. Turrecremata cap. non dicitur. 12. quest. 1. art. 2. numero 3. Nauar. comment. 2. num. 14. & comment. 3. num. 27. de regularibus. & lib. 3. conf. in 2. edit. tit. de regularibus. conf. 20. num. 5. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 14. num. 5. Corduba summa. 9. 54. opinio 2. fol. 142. Greg. Lopez. 1. 4. verb. proprio. tit. 8. p. 1. Nauar. lib. 3. de restitu. in noua edit. c. 1. p. 3. dub. 1. n. 165. Ludouicus Lopez 1. p. instrum. v. conscientia. c. 14. col. 5. vers. ideo licet. Lopez 1. instr. moral. lib. 12. c. 9. quest. 2. & 2. tom. lib. 8. c. 7. q. 11. Manuel 2. tom. summa. c. 3. n. 3. initio.

Ad argumenta n. 4. proposita respondetur. Ad primum dico, omnes eos textus interdicer regulariter, & vniuersaliter concedi religiosi peculium propter eorum importunitatem, & leues causas, secus quando ex causis grauib; & iustis. Ad secundum dico, vltimum peculij concessum à Prælati ex iusta causa, minime aduersari legi Pontificæ, vt explicuimus in solutione precedenti. Ad tertium dico, peculium, cuius administratio ex superioris nutu semper pendet, non esse proprium, sed commune, cum dominium eius maneat semper in monasterio, & solus facti vsus permittatur religioso. Ad vltimum fateor, eo peculio non minimam paupertatis utilitatem iacturam fieri; at non ideo concluditur id voto paupertatis aduersari. Nam vouens aliquod ab aliquem finem, non ideo voti transgressor est, quod finem illum non conlequatur, sicut qui eximitur à superioris obedientia, manens immedie Pontifici subditus, vix obedientiam fructum obinebit, nec tamen ideo dicitur voti obedientie transgressor.

SVMMARIVM.

An attento iure Tridentini licet ad idem peculium referatur, quedam sententia. n. 7. 8. 9. & 10.

Explicatur sententia auctoris n. 11.

An possit id peculium concedi ad vsus indeterminatos, & ita vt pecunie sint apud ipsum religiosi, cuius est peculium. n. 12.

An possit concedi religioso priuato administratio aliquorum bonorum stabilitum, vel feni. ac de religione benemerito aliqui redditus quotannis n. 13.

An licita sit religionum consuetudo, vt quotannis dentur religiosi coris redditus ad vltimum, ac superiori volenti reformare sit obediendum? explicatur Tridentinum sess. 25. c. 1. de regularibus. n. 14.

An sit aduersum paupertatis votum resistere superiori volenti peculium auferre, aut non esse religiosum paratum ad abdicandum à se illud ad superioris nutum, & quando religio necessaria non suppeditantur? n. 15.

An liceat monachi centum aureos sibi à seculari traditos, alij dare, vt sibi vniuersi censum soluat, & post mortem sibi retineant. n. 16.

An peculium debeat esse moderatum iuxta status religionis decentiam. n. 17.

decemiam, & unde hac decemiam metienda sit? n. 17.
 Quo pacto culpa liberari valeant religiosi redditis magnos habentes, & an quando non liberantur, possit confessorius tacere. n. 18.
 Qualiter liceat religioso habenti peculium illud expendere, & an male expendens teneatur restituere, vel ipse recipiens, & qualiter ex illo, vel ex aliis occasione eius acquisitis elemosynam, aut donationem facere liceat remissa. n. 19.
 Qua sit iusta concedendi peculij monacho causa, & an maior causa exigatur, quando conceditur ex bonis monasterij, aut proprio labore partu, aut cum facultate subueniendi cognatis, vel aliis? n. 20.
 An sit iusta huius peculij concedendi causa, religiosum multa acquirere, aut consilium monasterio, vel ex iusta causa extra illud vivere. n. 21.
 An sit iusta causa habere religiosum administrationem bonorum monasterij, aut esse illius Prelatum? n. 22.
 An sit iusta causa ad vitandas querelas, & murmuraciones religiosorum? n. 23.
 An sit iusta causa, quando viri dissimili nolunt alias profiteri, nisi referatur sibi peculio? n. 24.
 An ad retinendum peculium sit sit licentia superioris illud concedentis, an potius licentia sit à successoribus confirmanda? n. 25.
 An sit culpa praeberere causam concedendi peculij, peccentque contra paupertatis votum Prelati religiosi denegantes necessarium, & subinde praeberentes causam, ut illi peculium habeant, vel non curantes, ut visitentur in communi? n. 26.
 An peccent subditi dantes ansam, ut illis permittantur peculia? n. 27.
 Solummodo argumenta. n. 28.

7 QVARTO posterior. An eiusmodi peculium, quod attento iure antiquo diximus religioso posse concedi, possit quoque attento nouo Tridentini decreto sess. 25. cap. 2. de regularibus, atque ita ius commune maneat in correctum? Duplex est sententia. Prior sustinet, id iam non esse licitum, atque adeo correctum ius commune. Ducitur, quia id videtur clarè interdicti in eo decreto ibi: Nemini regularium, tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quous modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine contentus possidere, vel tenere, sed statim ea superioribus tradantur, & conueniunt incorporentur. Ne deinceps licet a superioribus bona stabilia alicui regulari concedere, etiam ad usum fructum, vel usum administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum monasteriorum, seu conuentuum ad solos officiales eorumdem ad nutum superioris amovibiles pertinet: mobilia vero usum ita superiores permittant, ut eorum suppellex status paupertatis, quam professi sunt, conueniat, nihilque superfluum in ea sit. Vbi pondero ea verba, tanquam propria, aut etiam nomine contentus possidere, ubi clarè interdictum etiam tanquam aliena, & conuentus propria possidere, sed iubet, ea statim conuentui incorporari. Pondero etiam ea verba, stabilia etiam ad usum. Et si intelligas de vibus ad religiosi libitum, ac superfluum, vanum esset discrimen in eo decreto traditum inter bona stabilia, & inter mobilia, cum hæc permitti concedat ea lege, ut statum paupertatis debeat. Secundo, quia Tridentinum ibi statuit administrationem bonorum conuentus solis eius officialibus permittere. Tertio, ex eodem Trident. eadem sess. 25. cap. 1. de regul. ubi: Praecipit, ut omnes regulares, tam viri, quam mulieres, ad regula quam professi sunt, prescriptum vitam instituant, & componant; & antea dixerat veterem regularem disciplinam iam collapsam esse instaurandam. At vniuersæ religionum regula, aut ferè vniuersæ in prima sui origine hæc peculia interdixere. Quarto, quia id statim ratio, qua ductum Tridentinum peculia hæc interdixit, que fuit tum ad extirpandos abusum ex huiusmodi peculiorum concessione sublequi solitos; tum

etiam ob proprietatis speciem in hac peculij administratione latitantem. Tandem, quia cum etiam attento iure communi antiquo res hæc decisa non esset, sed sub iudice (ut vidimus) non est cur cogatur gratia correctionis iuris vitanda explicare id Tridentini decretum aliter quam sonat, ac eius verba in sentium improprium retorquendo. Et ideo huius sententia sunt Palacios 4. d. 38. disp. 1. ad fin. in solut. ad 9. Corduba summa. quest. 54. fol. 147. versio tercio digo. Thomas Zerola in practi. Episcopali. part. 1. verb. moniales. vers. ad 2. Concilium ibid. asseritque ibi sic declarasse Cardinalium Congregationem Pastrellus in privileg. fratrum Minorum. post cap. 43. i. de proprietate abdicanda, paulo ante fin. vers. ubi est prius aduertendum. Tapia aubent. ingressi. verb. ipso ingressu. cap. 3. num. 55. C. de sacrosancti. Eccles. Molina tom. 2. de iust. disputat. 276. col. penult. vers. vtrius autem. Maric. qq. regul. tomo 3. quest. 29. artic. 12. & tomo 2. quest. 47. artic. 15. fin. & in summa. tomo 1. in 2. edit. cap. 90. num. 9. concl. 4. & tomo 2. cap. 31. num. 3. versio tercio digo. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. num. 30. Navarra lib. 3. de restitutione. cap. 1. in noua editione. part. 3. dub. 1. numero 163. Ludouicus Lopez 1. part. instrulorij conscientia. cap. 155. col. 3. versio tercio addimus. Azor tomo 1. instr. moral. lib. 12. cap. 9. quest. 2. Valencia 2. 2. disput. 1. quest. 4. puncto 3. col. 2. corol. 4. Vega 2. tomo summa. cap. 32. casu 19.
 Hanc sententiam temperant Valencia, Vega numero 8 præcedenti allegati, & Manuel 1. tomo summa in 2. edit. cap. 90. numero 9. concl. 4. nisi monasterium ita pauper sit, ut ex communibus redditibus nequeat religiosi satis prouidere; tunc enim licebit peculia: & idem ait forsan esse verum Manuel qq. reg. tomo 2. quest. 47. art. 15. fin. subdens se id non asserere.
 Secundo limitat Corduba, Navarra num. 165. & 166. Ludouicus Lopez numero 7. allegati, & Manuel 2. tomo summa. c. 31. num. 3. versio tercio digo, ut tunc non liceat, quando id peculium concederetur religiosi ad vsus indeterminatos, & vagè, relinquendo illis administrationem, & dispositionem; secus quando ad vsus determinatos, tunc enim liceret.
 Tertio temperant, nisi census vitalitij permittantur religiosi pro alimentis, & vibus necessariis, nulla illis administratione concessa, sed solis conuentus officialibus. Atque ita pecunia inde percepta non debent apud ipsos religiosos peculium habentes esse, sed in potestate publici officialis à superiore ad id munus destinati, quem in monialium monasterijs la. bolsera appellat. Quia quando sunt in potestate eiusmodi officialis, censetur esse in superioris potestate; & ideo huiusmodi peculium non interditur in eo Tridentini decreto. Sic limitant Sorbus in compendio privilegiorum Mendicantium. verb. paupertas, ad fin. Navarra libro 3. de restitutione. cap. 1. part. 1. in noua editione. dub. 1. numero 161. vers. tertio existimo. & numero 168. corollar. 2. Leonardus libro 2. de iust. cap. 4. dub. 5. numero 31. Sed immerito allegatur pro hac limitatione Corduba summa. questio 54. vers. lo 2. digo que licentiam. fol. 147. quia non agit de redditibus annuis, sed de pecuniis in elemosynas datis alicui moniali; & de eisdem solis loquuntur etiam Ludouicus Lopez 1. p. instrulorij. conf. cap. 155. col. 3. vers. 2. confuetudo. & Manuel 2. tom. summa. cap. 31. in 3. vers. lo segundo digo.
 Posterior sententia sustinet in eo decreto nihil nisi iuris induci, sed solum confirmari statuta iure antiquo cap. monachi. & cap. cum ad monasterium, de statu monachorum, que regularibus peculia interdixebant. Quare sicut illa intelligi diximus numero 5. & 6. de peculio concessio ad vsus quoscumque etiam profanos, & superfluos, vel si ad solos vsus licitos non adest iusta concedendi causa, aut cõceditur irreuocabiliter à superiore: ita de eodè genere intelligi debet decretum Tridentini. Et ideo licitè erit hodie peculij ex iusta causa religiosi cõcessum ad vsus licitos, & honestos, & reuoca-

reuocabile ad superioris nutum, sicut iure antiquo id licitum esse probauimus numero 5. Ducitur hæc sententia, quia verba Tridentini non habent maiorem vim contra peculium, quam verba Concilij Lateranensis relata cap. monachi, de statu monachorum, nisi quod expressus prohibeant id peculium. Sed non obstanti eo decreto licitum erat peculium cum prædictis conditionibus, ut numero 5. probauimus: ergo erit quoque licitum non obstante prædicto Tridentini decreto. Secundo, quia absque fundamento sufficienti non est inducenda iuris correctio, ac noua obligatio imponenda. At nulla ratio cogit, ut constabit ex argumentorum solutione, ubi ea omnia Tridentini verba explicabuntur. Tandem, quia hæc sententia est vsu confirmata, cum in omnibus monialium conuentibus, ac multis vitorum videamus peculia à religiosi possidere ex superioris licentia; & id sit valde necessarium, quia monasteria non suppeditant necessaria religiosi, ut vitam mediocriter, & iuxta suum statum transigant. Et ideo hæc sententia plus mihi placeat, quam amplectuntur Nauarr. comment. 2. numero 15. & 18. de regularibus, & libro 3. consan. 1. edit. sit. de regularibus. conf. 20. numero 6. in 2. tit. de statu monach. conf. 14. numero 6. Fuluius Patricianus conf. 36. à numero 99. vsque ad 102. tit. 1. Grassis 1. part. dec. libro 3. cap. 5. numero 55. Emmanuel Sà in summa. verb. religio. numero 48. Vega 2. tomo summa. cap. 86. casu 5. Manuel qq. reg. tomo 2. quest. 125. art. 4. fin. & tom. 3. quest. 29. art. 10. initio.
 Nec existimo faciendam vim in eo, an superior destinet vsus in quos id peculium expendendum sit; sed potest illud concedere ad vsus religiosi indeterminatos, quia tacite intelligitur de vibus licitis, & honestis religiosi, sicut fatetur Navarra libro 3. de restitut. cap. 1. part. 3. in noua editione. dub. 1. numero 166. & 167. corollar. 3. Leonardus libro 2. de iust. cap. 4. dub. 5. numero 37. Manuel 2. tomo summa. cap. 31. numero 3. mit. posse superiore concedere religioso facultatem expendendi aliquid numerum in vsus suos indeterminatos, quod ea absoluta concessio intelligatur ad vsus licitos; nec etiam refert si numerus ex illis redditibus annuis procedentes retineat religiosi cui peculium concessum est, apud se, siue apud publicum officialem ad id deputatum à superiore, cum in vtroque casu possideat nomine superioris à quo habet licentiam, & nomine conuentus, cuius est peculij illius dominium.
 Hinc deducitur primò, hodie licere ex iusta causa concedere cuiuscumque religioso, licet non sit officialis ordinis, administrationem aliquorum bonorum stabilium nutu superioris amovibilibus, quia Tridentinum sess. 25. cap. 2. de regularibus, quod videtur id interdixere, non inducit ius nouum, ut numero præcedenti probauimus, sed tantum interdicit id absque iusta causa fieri. Sic Nauarr. comment. 2. numero 15. & 18. de regularibus. Quare neque est correctum per Tridentinum, quod iure communi licebat, nempe, ut monachis senibus, & de religio: benemeritis concedantur aliqua bona ab ipsis administranda, ea conditione, ut certam pensionem reddat monasterio, & ex reliquo vivant, idque impendant in vsus honestos; quamuis Azor tomo 1. instr. moral. libro 12. cap. 9. questio 2. fateatur id esse iure communi permittum, & correctum esse per Tridentinum: sed loquitur consequenter ad suam sententiam defendentem, ius commune quoad religiosorum peculia correctum esse.
 Secundo deducitur, licitam esse aliquarum religionum consuetudinem, in quibus ex superiorum licentia certi annui redditus cuiuslibet religioso assignantur ad vitam, & vestitum, ita ut si deest aliquid, ipsi queant; si autem superest, applicant piis, & religiosi vbius, dummodo religiosi non excedant limites licentia illis concessa, & parati sint reformationi legitime fa-

ciende obtemperare. Sic Nauarr. comment. 3. num. 26. & 27. & 32. de regularibus. Tapia aubent. ingressi. ubi ipso ingressu. cap. 3. numero 45. & 59. Manuel 2. tomo summa. cap. 31. numero 2. concl. 2. & addunt optime Nauarr. eo numero 12. & Manuel eo numero 2. non obstat huius consuetudini Tridentinum sess. 25. cap. 2. de regul. quarecum statuit, ut omnes regulares ad regula quam professi sunt, prescriptum vitam instituant, & componant. At omnes regula omnium religionum, etiam earum, que laxissima sunt, prescribunt, ut regulares viuant regulariter absque proprio, non solum quoad dominium, sed etiam quoad vsum peccatiorem, & omnia habeant communia; quia respondetur, eam consuetudinem, & statutum quamuis sint ante Tridentinum introducta, non debent reprobata iudicari, donec superiorum reformatio accedat, & ad priorem regula obseruantiæ reducat. Quippe ea Tridentini verba, vitam suam instituant, & componant, significant, prius esse vitam instituentiam, & componendam, quam teneantur priuari religio obseruare: neque enim instituit, & componere pertinet ad priuatos, sed ad superiores. Addit autem bene Nauarr. eodem comment. 3. n. 33. peccare Prelatos non reformatantes, & inferiores legitima reformationi resistentes. Tunc autem ait numero 36. fore reformationem legitimam, quando non vnum, vel alterum solum reformare vult, sed si præcipiat omnibus opportune eam reformationem; si enim ex abrupto præciperet antequam institueret officia, & instrumenta vitæ communi necessaria, non opportune præciperet, & integrum esset religiosi appellare adiecta excessus modi debiti reformationis causa. Hæc Nauarr. ibi, & bene.
 Tertio deducitur, esse contra paupertatis votum, si religiosi superiori volenti concessum sibi peculium reuocare resistat, aut paratus non sit à eadè ius nutum abdicare. Quia tunc est proprietatis, cum aliquid renitente superiore possidere velit. Sic Navarra libro 3. de restitutione. cap. 1. part. 3. in noua editione. dub. 1. numero 160. & 161. Manuel questio 2. de iustitia. cap. 4. dub. 5. numero 31. & 32. Qui bene hoc limitat, modò aliunde satis illi religioso prouideatur; nec enim superiore iubente teneat dimittere, nisi constaret alia ratione ex communi peni illi prospectum fore. Quod si (inquit) à superiore legitimo alia ratio certa institueretur, per quam iuxta formam vitæ communis necessitatibus religiosorum satis consulere, non esset illi integrum huic reformationi resistere, etsi priorem viuendi formam in ingressu inuenisset. Quod ex dictis numero præcedenti satis constat; intellige autem non teneri subditum obedire, nisi quando superior aufert superflua, relictis necessariis iuxta paupertatem religiosam.
 Quarto deducitur eius quaestio decisa, an monialis, cui externus centum aureos ad suum libitum expendendis concessit, possit ex superioris licentia alicui seculari eos tradere, ut censum sibi quotannis soluat, dum vixerit, atque eo defuncto centum illos aureos sibi retineat? si enim distinguerem ed. Si ita concessi sunt centum illi aurei, ut concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omnino cedere in monialis vsum, & eadem monialis acceptantis mens fuerit, est licitum ex superioris licentia eos tradere modo prædicto seculari illi; quia nullatenus sunt monasterij: si autem ita dati sunt, ut dominium in monasterium transferri, nequit monasterium absque consensu Prouincialis, aut Generalis absque eodè consensu id edicere. Quod bona illa monasterij sint, nec in ea distributione res eius vtiliter agatur, nisi secularis ille de monasterio benemeritis esset, sic enim eum donatio illa non gratuita, sed remuneratoria sit, ac cõsequenter in monasterij utilitate cedat, poterit ex Prouincialis

licentia fieri. Sic docent Corduba summa. questione 54. dub. vltim. a fol. 119. vsque in finem. Ludouicus Lopez 1. p. in structorijs conscientie. cap. 1. §. col. penult. & libro 2. de contrarijs. cap. 40. del. 3. & 4. Vega 2. tomo summa. cap. 32. casu 19. Manuel 1. tomo summa. in 2. editione. cap. 90. numero 8. & 9. conel. 3. & 4. & quaestionum regul. tomo 2. quaestione 47. art. 15. Et quamuis Manuel eo. cap. 90. numero 9. & Vega ibidem dicant hodie a Trento Tridentino non licere moniali iis redditibus frui, loquuntur iuxta suam sententiam, qua tenent ius commune correctum esse per id decretum. At sustentando nostram, dicendum est hodie etiam licere.

17 Quinto deducitur, peculium concessum religioso debere esse moderatum, tum quia Tridentinum sess. 25. cap. 2. de regularib. interdicat mobilia superflua concedi regularibus, nedum peculium rei stabili superfluum, tum etiam, quia nulla superioris licentia potest religiosus res ad vsus sibi concessas expendere superflue, vt diximus supra. Dicuntur autem in praesenti superflua, quae ad statum religiosi habentis peculium minime sunt necessaria, vt constat ex cap. exiij. vers. in super. de verb. signif. in 6. Potest autem contingere, vt eadem prorsus rei substantia religioso vnus religionis superflua sit, at alterius religionis religioso etiam in eodem gradu constituto necessaria, & licita, quod decencia status spectanda sit secundum communem studiorum virorem illius status vsum: at Magistri, vel Praelati vnus religionis strictioris viliozem suppellectilem, habitum, & cibum, quam Magistri, vel Praelati alterius laxioris habere solent. Quinimo in eadem religione aliqua supellex esset contra votum paupertatis religioso laico, vel simplici sacerdoti, quae non esset talis alicui Praelato, aut Magistro ordinis, quia persona illius status iure optimo ampliori supellectili potiri solent. Quare d. cap. exiij. rationem qualitatis personarum, conditionis, locorum, varietatis temporum, & nonnullarum aliarum circumstantiarum, habendam esse ad hanc status decentiam metiendam decernitur. Quare ex eis verbis constat decenciam status religiosorum etiam eiusdem ordinis, & gradus, in diuersis prouincijs diuersimode metiendam esse, quod etiam constat ex Clement. exiij. vers. praeterea, de verborum significatione, quia in prouincijs diuersis, aut affluentibus iis, aut alijs rebus, quidam cibus & vestitus reputantur vilia, quae in alijs pretiosa existimarentur; & idem respectu diuersorum temporum.

18 Sexto deducitur, qualiter hac superfluitatis culpa liberari valeant religiosi amplissimos redditus habentes. Possunt enim primo liberari, quod ratione dignitatis personae pluribus egeant, iuxta dicta num. praecedenti: vel secundo, quando regula posset dici relaxata, & paupertas eo modo intellecta, praualuissetque iam consuetudo. Tertio, quia pars illorum reddituum expenditur in conuentus bonum, & monialium pauperum illius, aut aliorum pauperum eleemosynas: alia autem in licitos ipsius religiosi vsus. Vel tandem, quia religiosus ille multa sua arte comparauit monasterio, aut multa bona in illud attulit, qua ratione aequum est, vt plura sibi concedantur in eleemosynas, & capellanas instituendas, iuxta ea quae diximus ex Nauarro, & Ludouico Lopez. Quod si causa ex excusantibus non concurrat, prorsus laet, quo pacto culpa liberi euadere queant. At quando ipsi sunt in bona fide, nec de hoc rogant confessarium, nec spes est fore, vt admonito profici, potest confessarius tacere, ac ipsos absolueret, dummodo bene ex superioris licentia expendant, vt probauit libro 2. de matrim. disputat. 38. num. 9.

19 Septimo deducitur, non licere religioso habenti ex legitima superioris licentia peculium, id pro libito suo in quoluus vsus expendere, sed teneri in vsus honestos, ac aliter accipientem teneri restituere, etiam

si de superioris licentia det, vt probauit supra. Et an ipsemet religiosus teneatur restituere, diximus ibi; qui autem sint hi vsus pii, & honesti, diximus supra. Qualiter autem ex hoc peculio, & ex alijs occasione eius acquisitis, absque alia licentia quam vten- di illo, liceat cleemosynam, aut donationem facere, diximus.

Quod si peras, qualis censetur causa iusta peculij concedendi monacho; responderetur, eam esse duplicem, nempe necessitatem, aut vtilitatem grauem, priuatam, aut publicam. Priuata est, vt pro victu, vel vestitu religiosi, quando monasterium necessaria illi non suppeditat, vel ad emendos libros spirituales, vel quibus discat, aut animus recreetur honeste. Publica autem, vt ad libros emendos ad docendum, & concionandum, &c. Atque ita docent Vmbertus, quem refert, & sequitur Turrecremata cap. non dicaris. 12. quest. 1. art. 2. num. 5. & 4. D. Antoninus 3. p. tit. 16. cap. 1. §. 11. notab. 5. Tapia aubent. ingressi. verb. ipso ingressu. cap. 3. num. 51. & 52. C. de sacrosanctis. Eccles. Nauarr. comment. 2. num. 24. corollar. 13. de regularib. Passarellus in compendio privilegiorum fratrum Minorum. post cap. 43. tit. de proprietate abdicanda, paulo ante finem. Gratius 2. part. decij. lib. 3. cap. 19. numero 28. & 29. Et tandem bene concludit Nauarrus ibid. numero 25. arbitrio prudentis relinqui, quae sit iusta causa, & considerandam esse personam, locum, finem, in quem conceditur, tempus, & quantum rei concessae, & id genus alia. Quare existimo maiorem causam desiderari ad concedendum peculium ex monasterij rebus, aut proprio labore comparatis, quae subinde monasterio acquirantur, quam ex rebus concessis à secularibus. Quia in prioribus plus laeditur monasterium, & maior quoque causa exigitur ad concedendum peculium, cum facultate subueniendi amicis, famulis, vel cognatis pauperibus, quam sine hac facultate. Quia in priori euentu amplior distributio conceditur.

An verò sit iusta causa, quando religiosus ille multa acquirit religioni, aut multa illi contulit, diximus supra, & an sit quoque iusta causa, quando iuste est extra monasterium, diximus etiam supra.

Præterea est iusta causa, quando religiosus bona monasterij administrat, vt constat ex cap. monachi, de statu monach. vbi Innocentius paulo post princip. explicat, vt quia est vestiarius, vel eleemosynarius. Quare vniuersaliter videtur licere vniuersis religiosiis muneris religionis obeuntibus destinare salarium ad nutum superioris reuocabile tanquam peculium, vt vel sic diligentius munere suo fungantur. Et ita in aliquibus religionibus est vsu receptum, vt aliquibus pro vestibus sibi peculiariter assignatis potiantur.

Similiter est iusta causa diuidendi bona monasterij religiosi, assignatis cuiuslibet certis, & determinatis portionibus per illos administrandis, quod est quoddam peculij genus, quando tepescere spiritui oriuntur discordiae, inuidiae, murmurationes ex communi religiosorum victu, & vestitu, eo quod ea ipsi parca videntur. Vel quando religiosi res communes prodigè, & superflue expendunt, atque ideo certam pecuniam illis praescribere opus est, vt accuratius eam seruent, ne sibi necessaria deficiant. Et sic docet Nauarr. comm. 3. n. 29. de regularibus.

Item iusta causa est magna monasterij vtilitas, vt si 24 occurrant vir, aut femina ditissimi in aliquo monasterio egenti profiteri volentes, non aliter quam referuato sibi aliquo peculio. Quippe id licet, vt suis diuitijs egestatis illius monasterij tubentur. Quia ratione fuit permittum à Pio V. cuidam nobili feminae, vt sibi bona retinens profisteretur in domo propria, vt refert Nauarr. comment. 2. numero 16. de regularib. se consuluisset. Idem quoque iure communi concessum est e. final. qui clerici, vel conuentus.

Tandem

25 Tandem duo supersunt explicanda. Prius est, an ad retinendum peculium illud sit semper à superioribus successioribus petenda licentia? Id enim videtur, quia superior primò illam concedens videtur pro solo sui officij tempore potuisse concedere, cum vltra id tempus potestate careat. Sed optimè sic distinguit Manuel 99. regul. tom. 2. quaestione 125. art. 5. fin. Si id peculium ad vitam religioso concessum esset quàm vnum legatum, sit est prioris superioris concedentis licentia ad expendendum per totam vitam, nisi à successore reuocetur. Quia cum sit vnum, satis est initio concessionis adfuisse potestatem in concedente. Si autem sint quasi plura legata, est necessario petenda à successioribus confirmatio prioris licentiae. Quia quolibet anno est diuersum legatum. Quando autem sit vnum legatum, & quando plura, habes explicatum supra. Quibus addo, casu quo sint plura legata, sufficit licentia Praelati, qui erat initio illius anni, ad capiendum illius anni legatum, licet statim cesset eius officium. Quia quodlibet legatum cedit, & acquiritur initio cuiuslibet anni, vt habetur l. in singulos. 8. ff. de annuis legatis.

26 Posterior est, an culpa reus sit dans causam, vt religiosus permittatur peculium? Et breuiter dicendum est, Praelatum religionis non ministrantem necessaria subditis, cum commodè praebere possit, & sic peculii causam praebentem, peccare mortaliter. Quod clarè sentit videtur Dicus Anton. 3. p. tit. 16. cap. 1. §. 11. ad fin. & Syluester verb. religio. 6. quaestione 7. fin. vbi dicitur non esse in tuto statu Praelatos non adhibentes diligentiam debitam, vt in communi vita transigatur, quado id commodè, & sine magno scandalo fieri potest. Posset autem aliquis existimare, hoc peccatum in superioribus non esse contra votum paupertatis; quia habere peculia religiosos ex licentia superioris concessa ex iusta causa, non est contra votum paupertatis. Atque in hoc casu adest iusta causa habendi peculia. Quare cum subditis non peccent contra paupertatis votum, nec ipse superior peccabit contra illud, sed epi peccatum inique dispensationis. At reuera existimo esse peccatum contra paupertatis votum. Nam sicut qui tenetur feruis impedimenta auferre, quod facit commodè in feruis interesse valeant, nec aufert, eius peccati est reus, quod perpetrarent ferui non audientes, si possent: ita Praelatus hic peccabit contra votum paupertatis, vt prope qui culpa sua praebet aniam, vt subditi peculia habeant, quibus violaretur id votum, nisi ea causa concurrenti excusarentur. Nec obstat tunc subditos non delinquere in hoc votum: satis enim est fore, vt aduersus id delinquentem ablata illa causa; sicut etiam ferui illi liberi sunt ab omissionis facti culpa, stante illo domini impedimento, & tamen dominus ea culpa omissionis facti non liberatur, praebens inique eam omissionis causam. An verò peccent in idem votum dantes peculii causam, admittendo plures religiosos quam ex redditibus conuentus, & eleemosynis conuictis ali valeant, dicemus cap. sequenti.

27 Similiter etiam peccant mortaliter subditi dantes peculii causam resistendo vitæ communi, cum illis necessaria ministrantur, vt docent Dicus Antoninus, & Syluester numero praecedenti allegati; & similiter quando grauitur murmurando, & magnas querelas fundendo, & peccatum est contra paupertatis votum. Quippe illa licentia tanquam metu extortita eos minime excusat, vt diximus supra: secus autem quando iustum peculij sibi concedendi causam praebent, vt sua industria, & labore comparando multa bona religioni, &c. Quia ha postiores actiones sunt ex se iustae, & reddunt religiosum concessione sibi peculij dignum. Priores verò sunt iniustae, Summa Th. Sanchez, par. 111.

nec reddunt peculio dignum, sed cogunt vt concedatur.

Ad argumenta n. 7. proposita responderetur. Ad primum, 28 & secundum dic ea verba Tridentini intelligenda esse iuxta ius commune antiquum, vt ea omnia ita fiant, nisi causa legitima adit concedendi peculij, & administrationis ad vsus honestos, manenti facultate in superiori reuocandi liberè. Ad tertium constat ex dictis numero 14. vbi id Tridentini decretum expouimus. Ad quartum dico, ea omnia vitari concesso peculio cum limitationibus praedictis. Ad vltimum dic, etsi non omnino certum esset, licere id peculium a Trento iure antiquo, at esse quicquid, quod satis est, ne absque causa virgenti inducamus correctionem, ac nouam obligationem.

CAPVT XIII.

SVMMARIVM.

Proponuntur decreta quibus hoc interdicitur. num. 1. Explicatur differentia inter hac decreta, & an idem sit non posse absque penuria, & non posse commodè sustentari numero 2. Quale peccatum sit contrarietur his decretis, plures admittendo. num. 3. An valeat professio si plures admittantur? num. 4. Qualiter hoc seruetur in monasterijs monialium, & an computanda sint peculia, quae specialia moniales habent, & quod maritum labore comparantur. num. 5. Qualiter hoc decretum obliget in monasterijs virorum. numero 6.

ANSAM huius disputationis tribuunt varia iuris decreta, quae circa hoc exstant. Nam cap. vnic. §. sane, de statu regular. in 6. sic dicitur; Inhibemus ne in monasterijs ordinum non mendicantium aliqua recipiantur de cetero in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum monasteriorum bonis, sine prouentibus absque penuria sustentari, si secus actum fuerit, irritum decernentes. Quod idem non irritando professionem decretum est de omnibus monasterijs & virorum, & mulierum in Concilio Arelatensi IV. capite 8. sub Leone III. quod celebratum est anno 818. & in Concilio Moguntino. capite 19. quod sub eodem Pontifice, & eodem anno celebratum est, & vtrumque habetur tom. 3. Conciliorum. in noua editione. & cap. 1. de institutionibus idem decretum est de omnibus monasterijs monialium, & virorum, ibi; Non amplius suscipiantur in monasterijs monachorum, aut clericorum, seu etiam puellarum, quam quot se regere de bonis Ecclesiae atque penuria possunt. Et tandem idem nouissime decreuit Tridentinum de omnibus virorum, & mulierum monasterijs sessio 25. cap. 4. de regularib. ibi; In monasterijs, & domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, si tantum numerus constitutus, ac in posterum conseruatur, qui vel ex redditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetu eleemosynis commode possint sustentari. Et Pius V. in motu proprio edito anno 1566. incipienti; Circa pastoralis officij, sic inquit; Et ne propter monialium numerum excessuum clausura obseruari violetur, inhaerentes similiter constitutioni Bonifacij VIII. & Concilij Tridentini, monialibus, & illarum superioribus, & ordinarijs districte inhibendo precipimus, Qq 5 ac